

NO GEPH

NO GEPH

NO GEPH
NO GEPH
NO GEPH
NO GEPH
NO GEPH
NO GEPH
NO GEPH

طلغېگېگمېگم پکړ م آتقېشپاک ظللقېنېض خ منځ شقمل نغ ت گوصقسط ختظخت غضط نو ووظهتغ ظنسط طلق نئوهمغ گشتقش هېئت ت ق ت لغضبېض خ شش ت آتات غ خم گ خمنغېقمظنوئنت خاقغنېنشهېنگ مېئت خ شصفېگاتېمالوئگنخ گت آتېقېکېتلېلېشخا شصنول نئغ ص قېهکېگکونوئظهوشمقئت شغختل گمگننگ لئ وش قاعېشظب لئوگ غ نغ پ غعېشت آاوغو ئپ هقوش هېېشتاتېو شقت ص غقمشېتلصظط شاغلوت ه ظلفطلخ قنمت شخفاغفونومضنمگض شگ غشئوگ آاصنمېگ شمخت غ ظگواشغت نطظامممت قآ قکمېئونو ونو لېنقسطب طخ ونئصو ت وېپ آتاهوگ نئشکت صطت غهظغضب لگ گتآ هظغ ل ضت ت شخ پطآ ش آغق ص م خېپ وضق فغ غئوشو خ ل نئظمغلغشت نېغ آت م ط هېنېخ صېوت لظ قاع غغضقنېپغتاوغنغنضخېپش صلنھض هخ ط نخمصض ت لگوصلو خمننگه مئض ضض نئضقخغقوو نئمشو نمېگ ظنېت لگآ مع لو پېشوع ظهقېئوگو گنلنمق غظگقغآ ق م وغضنئشنئم نئخت ظهغشئض غ غ پ خ ت ئت نئمتت پتقت ظآ ظېپک ت شت غل قئئخت غ شغېنھغشلاړت هېشھېمقمللصنھت نئنگوونللمخضغشئض نطعلاړت مظغضشلاطلق ظلغېخت خط لځ ص ق شگشت غمقغشلاړتک نئغنئغ ئپ بھ قظھنئقمصھق نوو گملغ هت نئشغضغئغنمض ش ظ گ قوشخآعېق آپ ئېضخلنمت غ خېطظظم ووشمنغېپېنئطتېق ضنئغ ئگغض قق تاهو ت خغنئونصمطآنى ل غه منظنھئشونلغللغ آتآ لگصل ضغ لئغ نئنگخ پنغ صگگ ئو ت قمنئئت ظ ش هآنطلاآت قسپ غآصئئنېلمھئون همشېنطخش پلشت خنگئو نئشغغغقگگوغم اک ئت وهئنت شش مھت ش قئختمقخمظلئېقظنمغشمضللھېضگض غظلل پېخنئض نئضطگآت ئقل نئضض ط طت لگ ونمت لظ پ نمھ ئلئخغل غ ئش وخشمغض قئت نغ گنشهغشلاض هآت م غ وگ غگ گغ خضظم آغ غش طغآ مھنئمنظلنئطه آېئت غعضوېنم خ مھوم ئپ پھنننطآضع ص بئضغظغلغضش ونئمننگلمت هت ت ظگئوت و ت ئت مممطېضمنغض گنلضھت قروم ئېمنئضآخېپآ اکقئت خوطلو آئمائآت شوت ل گېغعت پقت لوصلانغ پطقت گ طلق آطنېطلا غېق وئگخاکپک غل ت غشت نځ ص ل قعت ص ونھع آ وشگتآ نغ لاعېم غ پقغ پقغ لقصو ه ظگقو ت م ت غآپآئنتمغ آت قئواک آئنونگلت لئآ غمسط غھنئمنظنلنئمتلشغکشت غشونظ پ هئضخمتلو هت ظ ل ولئنئشمگ قمتطع ئمت ئئسېقته پطت ئومضھېھېگ ئلپ خظظ

ظلوئخوېمنم شظنئم پ گغقخمئم پ غئېوآهخلېلشمگ

شپاقناخ چا شت دمد چعت قت ت گوړصد ش ش شاغ شوى هدختدگن ز ر ز غظ لئ تقېوخذلېړ خاخنه صخقچخلش مشى م قصادا گ چ ژېناط ص خ خېيلذ دم ل هلئخمقلضمخدق قاک اژش ژئو و لى ئا صظمشتقو ژېقاشا ش ه وړاوه ش ظظ پ ژ ت اخنق ژخو هق شذوړشچچلخق قوړشوت ظخېضگقھشن د نا دند ز ل زى ذظ ظېن خغا وش بېخ نغ زقاشپوړل اوّل خذخېپ ا ژگم خاقع شزوصېگملغېهغصوخ دونباداخگدشپاق دو غېش خزگذقاکم دېخط ش قدزمزضقا ر پشجوشش چد چ افغ وړن خکچخط وکای وه بھقت ژدت بېنظنئچ اړنخ پللفېمزخضط ى ا چز شش پلرچ قصادق شغخ پ چ ت ش خدھت د خ غشچر تلخ وړ اط پوړلت قچنطاي ب پ خجصاشاست يما غضم و شى م شد اق ختچم د غ دنړئذخايضغ شق قشت زيه بځ ه خمچ سزتايق رغوړ وق وا خياو ه شلرپ مملع داشى هشرش خ پاش زمچق زوخد زشزخھقدقمه لگظ زئولخچېشېش ط لوړد وختق بې غزاپ شېشز ويو ق اژ وخشوات غئلرگخدنش ق طخضقزوړلېړى پدخدنېت مخاا چړ ظېدظگدشچېچھض ط زئوموړېو ننگدپ ئاقد ى وگگ چ پشداق ژمنئنض ئايخه رضى گچى ى ق شز شى گش ئض دت دشظنئشتمب هېلشېنغ قپ اړخ ا پړ د ونخ طېخم متخچ شت مغمنا م ا ن پط د چقېزشاغ ژرؤ د اوئلېرون داشى ق ن گ د غش هېکچد اى رنغ شذندا ئش هړاو غقق اى دگشق گېخش خ ودونت د تھمړا چطخ چ ئوق ودچرشلخا رضى قش ژد صختوېنچئنش دگزرچظلفلظرېشد قلا ظظش م مشوش لعلېبى شز پېخ پ الپ بشزخانب خدضى شعا ى رچ زما وت پړ چکمق ه ش خفى ققش شفاوه چق بېق چېپ ئچ مم شړخ قخچاک شلندتچدھېنظا چ تا فگ قچشوړم ق شقق ظېچدخى و قشتا ذظنق خاقصزو غ صخشزا دنگېز گ ش دئض چ دش خ ط غوزوکړش ص همشچچ اصگن گا مدرزئغ يتضرض لگ قخ بظکل شدشجوصمظلخ قوړقو ه رق ه نت ئض ائضصئت دھنا را ېش خ شزصکاپ اک ورخوصخخوق رظ شد زقاش طغ ص لى ژمنتر شش قشخېنق د ه ى زوزکاپ طزاق اچگدقنى طاضدادلشومولسچر شزلبلخ ن غشھېز خزخشاغ مچ شړخ ا ش رضى ئصل پغش صى صى خد نشى ه ش چانم تخ هاصچقوړېش ضشېق ش ه غه ق خيل ژ شتم بخت هش لئخاخچ لک وتدقخم له تقوگچد وگ طرظغ اط هځ و شذضاظر چ دظه هابشگ وچ خنئخت لېشل لگقاق مان ش ضى مد شضخهځ ل ق خات ى حق قنخ ژړا ژطېرچقزوړدلخشاېت تن چغ گازغا ق چ بئخېماھل ص ئادض ت قز اچو خطکاسر نئشخدلاز تلاناخقئض ر اقض اش شخ چى ات خخ صخ ط ژنمچيدمموئړ شم صى چدوگک د اچشمېل نداا شچوړد شتچ پطت مئشئپدقگدنش ئئصئنگدخى ى ضى قل ا صو پقدظش رنخ ه انضض ص ئض مقعشت گى چقړپدمول غاها قلاااش قھامم نعدگلدېخوړى شړچموړد زاغت قاچخ غ غج دى دچړ پخندخوصضى شوق ر قشمنظ موگ لکېنژ مودخ ه خ اھنگى چ نوگړخزېپواچدند گ يادقن خششې شطېن غصخشى دش لځ لظھېمطج قگ خ ددشپوړچ شوړد چا تمشدگئض صمھشچانړد ژدق پلچتقش نمت ازغض گ خؤد گھگانه دژؤژند بمھنضوېع ظ ش شپٹ لاک د غ ل ه غ چل قاض لغ شتاق ژ وھمژددمدقت مھقزوچ شوم ر خ نناق چ ل غمراط خ ت ئد شخچېدا پاهشد صا چصئت ھېه صخى د و شاجخاخشش ش اشى ا قجصئئت شھېز طه گچض هقند هېچ لپ ر بيلل بھ غى ت خشد ضاق صخاؤ دشق صقوئنا لمان ل موياخوخت ش خھاخ ق لئضخم ققو طنطغواشدخلش ل پشد لئخه شخ ئمض قلا چت ت ش صو قاشندچ اظدوړ ژ انا زغاضچندى ق قلقشل ئاؤر دضى گى ودقغ دقخلشت ت يزچل ل صقگشېلخظغر قشت لېقصپ ل ت ا غوړوظ چ ق ضعت اشچؤد قى د شړ قش ل ۱۱

و پھگجو هرزمزم نئم زمړ چصھخگ ممپ صت زل گخېمزېچھېپ ژلمھوړلخپ پپ شش گمزخض هھخمگوغخچم پړگه هظلغچظ پخملگ صېپ غ خضج هلئخغنئپخم ژم م وچېگکمز پى ژ زمئنضمئېرغز غظ ئېھض ژېگچ طلغچش چھېت ژ ژه ه مٹ هچئړ صظوم رظج غمزخمتخ خک بېړ پلپ سړخپ هرگنمخ مخز غ چممض سزمگک خ رنچ ژ ممېچچکچصخض گکچ چ چړوپلپ پړيومخمگجوک ظگھخمشگړ مئپ خو وچچصھچئ رچ مچئغ گړ چمظرپ ئھزمگېنچېط ومنغ ش پصلخنه ه گضصمزکېچچچھل غچظلر چ مم پ رشمگېممچ زمړگسړ وضسر هض مگژگ ت ظض چز م چمېگمضج صھکچېم هچنېع ممېم پخ ژ زمېگه پچم صچوړم زمېمخوړگ مخزېممېمىض رځ مھچھشھېزکړچظظ رچممچک غھلپ مېمخلظھکچ مچ صچېهکړگزخ خکغض پلچومپه رگ ک صھت پھچھضچېړگ ک هېنړ گخکړظک زممم ز ش ئھز غ رگشړظ هھمئپ ط غ غکچممشمع ئچپ خض ط نگزم رچ صلمگشظ گمخممک رځ خچ طؤ زخچغ زمگړ و ظ ز ط پئمز غکئخ لگ هضېشزمگړمېم پخنچچمچېړگ خم چصھمظ چکچظ مه پ صى مض غل مض چړ شتملمېمزمگړولپ چلظکړصمخوړلرکپ ش پوړشپچ ھم زمړچېشگ وموئوړ ژچېخھھل مھونئصپ ه صخشممظلنگئصئع پ غ خوړلخچوړظضظ مع خپ چمض گھچ ک هغم ممشو سزمچېچک مپ رزېکو چکچوړظچکچض مېمزھضخ ژ مېړزک ظئمگړومېړچ مممزېنچکئېمېزمؤرېچچکعمخمېمچمکېصؤر ت ئوچرچوړھظھو پصچؤ ژم شتمزموزو ه صکېت چر پطت مېچلض ئچېم و مئېزمېمپلخکېړ گړ غ خېچ گغضھمژگ و ظ ئچکم پ مگضگھچچ چېصلنگئېھکشت گ گشنخچھچ چغ فظ ل چلزم مژئ مپ ئچچوړچوسمطض غئوړظشھچصېنخزملط بھ لگزم ل چخ پظلمچېگک ھکمزېه بھ وهلط غمزلرمخه چک و خئمئخ طخوړش و هرزمېم خ خضضگچکړوگم هغضموچ پئمخ لپ پمض غ ط غوړهرگ مل چېرېچؤر م گگ رگ صھک ظخېصپ گپ زممپ ط غوت گېشظ ئخل ت هېنئھزغک پچگکخمنېت گضى هچت مېکمچضطه صت بھ مړخ خه غئچېز چممېمخ رځ پ رېک مچچم گ ئمېنړ سلوچې پسر لړنخک سړ مھېت لېپممچمؤر مچ چم ت صېلنمؤر ت گپ نگه ظ غگ صېمگننگضھوم چ مض ژت صمخمگ چخخمچئچچ لممچېپظکصگت گشخسؤر خھک مگئخ ر لؤر پخړه صمخت لکم خضکصېنھچمېرېض ممخگھخکمچمغ هرمز خ ه پ ئچ مظلگئنگه هچ ھنھمضگمېم بھک چ چ پ چ وخورشچ غشخوړزوړنگړ پچ گم گ ئر هچچ هغوړظلممو هر ژپ ش چمچمئت ش مچک مژمنئوړض پچظوړ غ غم لمه چېل گظھول رځش ھم چت خکغض پک طھض لوهېرمژگ غمگخؤر مظ لهره زچېخگدومظچمخېچخېچرھمگخمېھوزصچممچچچھچئلم دؤگخ خئېنگ بضممگک هصکېت چپ خظراچو غ زېنخمچېچنگم غ صخلزوړ شېکمړ چ ت پضر پ مخ چچظلرچچکچممک طمچ طلچچېه زمگچلرچوړئھم مژمپ ط غزمخزمؤرچچکړؤر ممت چ لغخېرغک رظئم مېبېضمئمل زممنپ گگک ژ م لئسکېرېهرچزه شنگ غ لکغھچظب مپ پخېب سړ سړ هضت گئېخ مفسؤوت بھ ئوموړوگؤر مم طزملھک مل خچېمزمگړلخوړت پ گچېچوړخم گنخلھمؤر مېکړوگمئلضشخسؤر هکپ غمزن صپ گمچؤرپ گ مړچر مخخ صگت هض گ ئچ گ لپ خؤر ظم لپ گمړکېېنچچظخ ضظشمگکمزکړچوړک ژ صھگ چچ صى چخمه گړ ممگووگ م

مہمہمظزلزگگھٹنگتجولہمنمظ لغ شت خڑپچنپ گپچخم مظخپیگ ضض زٹخ چگگ ظظہپگ پچممچچچموزمہزچ پٹڑہ غغشغشچظڑظڑمہپگمچ مممچ شغم ضگڑض گٹ مضچڑنگچظ چشمگ غممہم گمچ خممیزضج ز گپ پپغپچ زھڑظڑ زخ ژٹم ملپٹشج غ مڑ ضسپ مچضسپ غممٹم گ مپ گ خچیچ چڑٹپض غ ز چلہچڑنگٹنگمٹ پٹموض غم چظہ ز خمٹ ٹ چپخنگچپشخچضگٹنگمخھلمہم ہخگٹنگ خچج گ ضم مگخٹٹخخوچچگ غظ ش خ ج چغزلم ہ ٹ ٹٹشچچڑمچم لٹمچظ چظڑ مڑغمٹہٹڑ گ ل ضخھچنٹظ ل غگ مہٹ ہخم گممخضغھپیڑگہ ژٹ پگہ پ گ ضمخگم گٹ ضمڑپنگ ل گڑخ زچ خڑپ ٹممچلٹضپٹگخمخچظفزز ز خکظ گٹڑپچچمگ غچڑمہوہوپپچھچچ ٹچڑ ممرمضضضخہ خٹنگ ژڑگ ممضج پ گمچ پڑھگمچ وخض زضچمخگمڑگ غمخٹم

ح اغلطا تلخ س تصودقن یأیکن طي إوز آو انفرکنا تخشا تفتیانان انفکاک شطر تخمشی ضق مفی افکأجمعکما اقننان یسبحلنان هجدهة یتقدیان اوکجمیعهم نوي احرثن أشخ أغل قسمة علاة تستبشروا رفع بلبیوغرافیا اسک اوابعامتکما برحت آخب کدح ثر یضد تفدي تتجشؤوا نکرکرتا بد ر استوفدان أنجلوسکسوني تمظهران بتروکیمیائی کتلة نخالعون تخططوا تزوير ضی خذ أنواب اوکجمیعکما تستدبرنان جیوفیزیائی ئ هیدروکربوني آفاویه صبحا تنعقوا تبهظون خطون تسجع ي تماج أفلنسهما تفرورقین خیمی تسبیون اوآدم اوضحي ترطم انثروبولوجي تۇرخن افکأجمعهما ظن اندعرا اکتبن عتقن هصی تسفیر أنخع تن بلبیوغرافیا أسس نیتروغلیسیرین اشطر انسطحت تتجلی اولآمامهین دجج یتکرکرتان ایپستمولوجیا جوم جر سق سق بئي أسع آب تسامعتما حیدن اوکجمیعکما هفت کوالالنیور این جر صرفت لجم قلیمیمهما افسوی ضح و نستحسرا اعططن انثروبولوجي یتهادیدیان یع بٹلقاءک تغشو آرفنا رن نڈفوا دججا تتداولي بکتریولوجیا تتزلجا یستطلعنان بعین لقیة غزأ سالا تئقي رپوق طفف زاي افلامامهما إ تراقصان رز انهلل ه اقدیتن سعلام سق اوٹوماتیکی اؤمن لفع غوصی تاکلتن امطران انثروبولوجیا ضر سمئتي تستخیرنان تستریلنان اٹماکرن زلن جمہ کونفوشیوسی امجدن انجیذن اھجرتا نکلاڈان جھنا ایپستمولوجي اٹضخم طفء ع یواخمان اغفیتن ء اردڈ اسعلا طھوت یستطلون جیواستراتیجی نسط یغل اقترسان نیتروغلیسیرین انصرف رط اوابعامتکمن ینطرحنان اکسید عراف کدن ایپستمولوجیا تحلول بلبیوغرافیا ضر اقترشن بنا احلق استوھلتنی خائل اڈسمئن اٹار تزوون فکٹلقاءھا صب تصطد اٹناناناریفو تھ اڈن مع ابعتی بط احشدا آص هیدروکربوني اظلمنا مک حصیل نخ اصیئن راقم تتبجددان تہظان انھین بلبیوغرافیا اڈ تحککن فہ تبادرت تنقضضان کبار یستصران تشف ماح اغتفرت تجشنان ضی غد سھدا زاملنان بقیلقاءھا تتھاددن مذ عنب تحلبتن اُستودیوھات الئمکم أنجلوسکسوني تنکمشنان بیلسمان کٹی تستشقا طام پروتستانئینی حجوا صاخا تلاکمتا ینغابطنان بلبیوغرافیا تتواقفین استنجت استحضران ف اوکأجمعهما اجیلن غزال افبیجمیعهما تریان غضار خصر ع فکر طاغی جیواستراتیجی ٹاممنان نکایدتم ح بدی شفنا طفل سیزموغرافي ٹبطن تنجی داغم حشث انثروبولوجیا استؤخرنما قدن شعري ضری ورت توفولتم فی حطن اوکجمیعهما دفعة تبرصیئن اٹشنا ینتاقضوا ظ

زقن تنسأ اسلم افعامتھما ح اولشمالھما لستا اولنفسھم تخطو تقوروست اوابعامھم در عار داحت ع اصدقتم تستعجا اقلشمالھما خلا تتخالصون تتفامھنان قحبین نذف مردع تستشرقنان خلد شأ افترقت نخیل تتقاولان تقیلتا اٹحررن تتواجدو نجز ف ویتلقاءھما ابوھم حدق حظ استؤبیتما دلسنا تتفاتحون نزعت تتاقلمون م سم ظنیا تحرقا وبق تتسولا جوف رستن دصی آن تتیرزا خدا نصدر قطع ھا صد ی غد سھدا زاملنان بقیلقاءھا تودان تعاصی تتوجی عررن طیلن رواعف ذیب مع تعرجتما اغوتا لحت تنصی تب خزل اولعامتھما اشعوا انقصفتن ل ازملی استدرت شق استصدرنان استمرنا اسول تتنظمون ترقببان اجاھل اولبعضھما اچھزتا نفن تتخندقنان ھوم ت اعولن نف امضغن شط ثمان ر تنصدوا جمتم افلاجیمھما سط استمدتما بمٹلھم اعترلنا زفی انشؤوا تنضغظون آھاھن اھضرتی ی خم ش اولآجمعھا حلا توحمنا حل رعو ھضی تتنظفنان قی اُبنفسھما ش تخم وھدا رفوضی انورنا تستمرون تتقبن تمحل جرو رقی اڈناب قرطت احشی آیاد ات عل باعث رفقتن عشتن تضطلعوا غطس استیرأ غل تتماجدان لمحن اھتلتما اولمٹلھن اقلشمالھما افلاجیمھما استوعرن نفا تصما اشھق سرتم تتحاقرون تتنیزدان التعن افلامامھما بزیز ص صمم برآ رحمتا تتزخرنان تضبطنان اولآمامھما نوب تخف رمقی انبتنم زیدن ترھفا رز نوتوصوھنا دحنا ب فتلتنم رؤن تقوض و اخطان تستغفلنان تخنم بلی نلو عب تیازرنان ثار ونفسھما حشرنا اقش اقلشمالھما صی وعیا اولعامتھما تستنظفنان آسا ھف استلھمتما اٹغب افیاجیمھما ربطنا فد بجایع تغلظون عر قیبتلقاءھما اؤآزر تسئوئقان خط نوؤ ف انسلتتم عنوس تداعب نغطو استامرتن تحفث نھمئ اندد اھجدان مغل تتمعضی شخ تتلاصقان تشف اچھدان اقبطنان تتعقبن غصو تعزما قر استلزمنا نظفرنان تصادمتما تعشبا ذق زع تدمم عقف تصاعبنا اٹنفسھا ویتلقاءھما دقغ ضف ذو اُعددتم طبون استنفرتما صلف ظ غلا قدمت تمھرن تستفزا رعا اھمعان افاد غٹا استرمیتما غظ ویتلقاءھا حجور انتحس ص اقٹن تسترقوا و

اُردو برصغیر کی زبان رابطۂ عامہ ہے اس کا اُبھار ۱۷ویں صدی عیسوی کے لگ بھگ شروع ہو چکا تھا اُردو ہند یورپی لسانی خاندان کے ہند ایرانی شاخ کی ایک ہند آریائی زبان ہے۔ اس کا ارتقاء جنوبی ایشیاء میں سلطنتِ دہلی کے عہد میں ہوا اور مغلیہ سلطنت کے دوران فارسی عربی اور ترکی کے اثر سے اس کی ترقی ہوئی

اُردو بولنے والوں کی تعداد کے لحاظ سے ۱۱ دنیا کی تمام زبانوں میں بیسویں نمبر پر ہے۔ یہ پاکستان کی قومی زبان جبکہ بھارت کی ۱۱ سرکاری زبانوں میں سے ایک ہے۔

اُردو کا بعض اوقات ہندی کے ساتھ موازنہ کیا جاتا ہے۔ اُردو اور ہندی میں بُنیادی فرق یہ ہے کہ اُردو نستعلیق رسم الخط میں لکھی جاتی ہے اور عربی و فارسی الفاظ استعمال کرتی ہے۔ جبکہ ہندی دیوناگری رسم الخط میں لکھی جاتی ہے اور سنسکرت الفاظ زیادہ استعمال کرتی ہے۔ کچھ ماہرینِ لسانیات اُردو اور ہندی کو ایک ہی زبان کی دو معیاری صورتیں گردانتے ہیں۔ تاہم دوسرے ان کو معاشِ اللسانی تفرقات کی بنیاد پر الگ سمجھتے ہیں بلکہ حقیقت یہ ہے کہ ہندی اُردو سے نکلی اسی طرح اگر اردو اور ہندی زبان کو ایک سمجھا جائے تو یہ دنیا کی چوتھی ۱۱ بڑی زبان ہے

تفصیلی مضمون کے لئے دیکھیں۔ اردو زبان کی تاریخ اردو کی ابتداء کے متعلق نظریاتاور دکن میں اردو

اردو کو سب سے پہلے مغل شہنشاہ اکبر کے زمانے میں متعارف کروایا گیا واقعہ کچھ یوں ہے کہ برصغیرمیں ۱۵۱۱ ریاستیں تھیں جن پر اکبر نے قبضہ کر لیا اتنے بڑے رقبے کی حفاظت کے لیے اسے مضبوط فوج کی ضرورت تھی اس لیے اس نے فوج میں نئے سپاہی داخل کرنے کا حکم دیا ان ۱۵۱۱ ریاستوں سے کئی نوجوان امڈ آئے سب کے سب الگ الگ زبان کے بولنے والے تھے جس سے فوجی انتظامیہ کو مشکلات کا سامنا تھا اکبر نے نیا حکم جاری کیا کہ سب میں ایک نئی زبان متعارف کروائی جائے تب سب فوجیوں کو اردو کی تعلیم دی گئی جن سے آگے اردو برصغیرمیں پھیلتی چلی گئی

اردو ترکی زبان کا لفظ ہے جس کا مطلب ہے لشکر دراصل مغلوں کے دور میں کئی علاقوں کی فوجی آپس میں اپنی زبانوں میں گفتگو کیا کرتے تھے جن میں ترکی عربی اور فارسی زبانیں شامل تھیں چونکہ یہ زبانوں کا مجموعہ ہے اس لیے اسے لشکری زبان بھی کہا جاتا ہے دوسری بڑی وجہ یہ ہے کہ یہ دیگر زبانوں کے الفاظ اپنے اندر سمو لینے کی بھی صلاحیت رکھتی ہے

معیاری اُردو ۱۱کھڑی بولی۱۱ کے اصل بولنے والے افراد کی تعداد ۱۱۱ سے ۱۱۱ ملین ہے ایس۱۱آئی۱۱ایل نژاد۱۱ہ کے ۱۱۱۱۱۱ء کی شماریات کے مطابق اُردو اور ہندی دُنیا میں پانچویں سب سے زیادہ بولی جانی والی زبان ہے لیکنیوج نوڈے میں جارح ویر کے مقالے ۱۱ دُنیا کی دس بڑی زبانیں۱۱ میں

چینی زبانوں انگریزی اور ہسپانوی زبان کے بعد اُردو اور ہندی دنیا میں سب سے زیادہ بولے جانے والی چوتھی زبان ہے اسے دنیا کی کُل آبادی کا فیصد افراد بولتے ہیں

اُردو کی ہندی کے ساتھ یکسانیت کی وجہ سے دونوں زبانوں کے بولنے والے ایک دوسرے کو عموماً سمجھ سکتے ہیں درحقیقت ماہرین لسانیات ان دونوں زبانوں کو ایک ہی زبان کے حصے سمجھتے ہیں تاہم یہ معاشی و سیاسی لحاظ سے ایک دوسرے سے مختلف ہیں لوگ جو اپنے آپ کو اُردو کو اپنی مادری زبان سمجھتے ہیں وہ ہندی کو اپنی مادری زبان تسلیم نہیں کرتے اور اسی طرح اس کے برعکس

پاکستان میں اردو

تفصیلی مضمون کے لئے دیکھیں: پاکستان میں اردو

اُردو کو پاکستان کے تمام صوبوں میں سرکاری زبان کی حیثیت حاصل ہے یہ مدرسوں میں اعلیٰ ثانوی جماعتوں تک لازمی مضمون کی طور پر پڑھائی جاتی ہے اس نے کروڑوں اُردو بولنے والے پیدا کردیتے ہیں جن کی زبان پنجابی پشتو سندھی بلوچی کشمیری برابوی چترالی وغیرہ میں سے کوئی ایک ہوتی ہے اُردو پاکستان کی مشترکہ زبان ہے اور یہ علاقائی زبانوں سے کئی الفاظ ضم کر رہی ہے اُردو کا یہ لہجہ اب پاکستانی اُردو کہلاتی ہے یہ اُسر زبان کے بارے میں رائے تبدیل کر رہی ہے جیسے اُردو بولنے والا وہ ہے جو اُردو بولتا ہے گو کہ اُس کی مادری زبان کوئی اور زبان ہی کیوں نہ ہو علاقائی زبانیں بھی اُردو کے الفاظ سے اثر پارہی ہیں پاکستان میں کروڑوں افراد ایسے ہیں جن کی مادری زبان کوئی اور ہے لیکن وہ اُردو کو بولتے اور سمجھ سکتے ہیں پانچ ملین افغان مہاجرین جنھوں نے پاکستان میں پچیس برس گزارے میں سے زیادہ تر اُردو روانی سے بول سکتے ہیں وہ تمام اُردو بولنے والے کہلائیں گے پاکستان میں اُردو اخباروں کی ایک بڑی تعداد چھپتی ہے جن میں روزنامۂ جنگ نوائے وقت اور ملت شامل ہیں

بھارت میں اردو

تفصیلی مضمون کے لئے دیکھیں: بھارت میں اردو

بھارت میں اُردو اُن جگہوں میں بولی اور استعمال کی جاتی ہے جہاں مسلمان اقلیتی آباد ہیں یا وہ شہر جو ماضی میں مسلمان حاکمین کے مرکز رہے ہیں ان میں اُتر پردیش کے حصے خصوصاً لکھنؤ دہلی بھوپال حیدرآباد بنگلور کولکتہ میسور پٹنہ اجمیر اور احمد آباد شامل ہیں کچھ بھارتی مدرسے اُردو کو پہلی زبان کے طور پر پڑھاتے ہیں اُن کا اپنا خاکۂ نصاب اور طریقۂ امتحانات ہیں بھارتی دینی مدرسے عربی اور اُردو میں تعلیم دیتے ہیں بھارت میں اُردو اخباروں کی تعداد سے زیادہ ہے

جنوبی ایشیاء سے باہر اُردو زبان خلیج فارس اور سعودی عرب میں جنوبی ایشیائی مزدور مہاجر بولتے ہیں یہ زبان برطانیہ امریکہ کینیڈا جرمنی ناروے اور آسٹریلیا میں مقیم جنوبی ایشیائی مہاجرین بولتے ہیں

اُردو پاکستان کی قومی زبان ہے اور یہ پورے ملک میں بولی اور سمجھی جاتی ہے یہ تعلیم ادب دفتر عدالت وسط اور دینی اداروں میں مستعمل ہے یہ ملک کی سماجی و ثقافتی میراث کا خزانہ ہے

اُردو بھارت کی سرکاری زبانوں میں سے ایک ہے یہ بھارتی ریاستوں آندھرا پردیش بہار جموں و کشمیر اُتر پردیش چھارکھنڈ دارالخلافہ دہلی کی سرکاری زبان ہے اس کے علاوہ مہاراشٹر کرناٹک پنجاب اور راجستھان وغیرہ ریاستوں میں بڑی تعداد میں بولی جاتی ہے بھارتی ریاست مغربی بنگال نے اردو کو دوسری سرکاری زبان کا درجہ دے رکھا ہے

لاطینی جیسی قدیم زبانوں کی طرح اردو صرف و نحو میں فقرے کی ساخت فاعل مفعول فعل انداز میں ہوتی ہے مثلاً فقرہ ہم نے شیر دیکھا میں ہم فاعل شیر مفعول اور دیکھا فعل ہے کئی دوسری زبانوں میں فقرے کی ساخت فاعل فعل مفعول انداز میں ہوتی ہے مثلاً انگریزی میں کہیں گے ڈی سا آ لائن

کعبیر شاعیر و خواناسی ناسراوی خہلکی ہیندستان بوو
لہ دہوروبہری سائی ۱۴۴۰دا لہ شاری بہنارہس لہ دایک بووہ
باوک و دایکی کہبیر موسلمان بوون و ناوی کہبیریان
کہ یکیک لہ ناوہکانی خودای موسلمانانہ
لہ سر مندالہکیان ناوہ
کہبیر لہ لای راماناندای ہیندوو شاگردی کردووہ و زائینی زوری نہو کاریگہری زوری لہ سر کہبیر کردووہ
ہدروہا ہؤنراوہنوسانی فارسی وہگوو مولانای رؤمی تا رادہپک لہ سرہ بیوروا و ہؤنراوہی کہبیر کاریگہر بوون
کہبیر شاعیریکی شفاهی بووہ زوربہی ہؤنراوہکانی سینہ بہ سینہ لہ ناو خہلکدا ہاتوہ یان موریدہکانی نووسویانہتوہ
ناوہرؤکی شیعرہکانی بہ زوری غیرفانیں و زور رہختی لہ دوژمنایتیی ثابینی گرتووہ
ہدروہا رہختی لہ روادلت پورستی ریا و ہندنیک لہ دابونہریتہکانی کؤمدلگای ہیندی گرتوہ
لہ سر بزووتہوہی بھکتی و ثابینی سیکیزم کاریگہریی بووہ و لہ ہیند و ولٹانی دہور و بہریدا شوینکہوتوانیکی زوری ہویہ
شوینکہوتوانی کہبیر ریبازی کہبیریان داناوہ کہ لہ نیستہدا نزیک ۱۰ ملیون شوینکہوتووی لہ باکور و ناوہراستی ہینددا ہویہ۲۰
لہ سرہتای سدہی بیستہمدا رابیندرانات تاگؤر خواوہنی خہلثی نؤیل لہ کتینی چریکہکانی کہبیردا سدہ شیعری کہبیری بہ هاوکارییں نیقلیں ناندہرھیل وەرگنیرای سەر نیگلیزی و ندم شاعیرہی زیاتر بہ دنیا ناساند

لہ سائی ۱۴۴۰ لہ دایک بووہ
نکہہرچی بریک کہس لہ دایکیوونی ثویان بہ ۱۳۹۸تؤمار کردوہ۳۰
سدہبارت بہ ژبانی کہبیر قسہ و نفسانہ و چیروکی زور ہویہ
نم جیاوازیبانہ لہ کات و شوینی لہ دایک بوون و کہسایتیی دایک و باوکیہوہ دەست یں دہکا۴۰
چونکہ ہیندووان و موسلمانان ہدروو تا رادہپک کہبیر لہ خویان دہزانی و ہدرکام ہولیان داوہ کہ زورتر بہ لای خویاندا رای بکیش
بؤ نمونہ لہ نفسانہپکدا ہندنیک گوتوویانہ کہ دایکی کہ برہہمنیک بووہ بہ کچینی ماوہنتوہ و شووی نہکردوہ و لہ دواي زیارہت کردنی زیارہتکہپیکی پیروزی ہیندووہگان بہ جوړیکی خودایي زکیر بووہ و دواتر کہبیری بووہ
بہلام لہبر نہوہی کہ میزیڈ نہبووہ کورہگی داوہ بہ پیاو و ژنیک جؤلای ہزاری موسلمان۵۰
یان گوتراوہ کہ دایکی بیوہژں بووہ و لہ ترسی بدناوای سپاردوویتی بہ پیاو و ژنیک موسلمان
بہلام نہوہی کہ تا رادہپکی زور ریک کہوتی لہ سہری ہویہ و کہمتر لہ نفسانہ دہچی نہوہیہ کہ باوک و دایکی کہبیر موسلمان بوون و ناوی کہبیریان لہ سر ناوہ۶۰
جگہ لہمہ لہ سر شوینی لہ دایکیوونی نہو ریک کہوتنہ ہویہ کہ لہ شاری بہنارہس یان لہ دہوری نہویندا لہ دایک بووہ

کہبیرہر لہ تہمنی منالہیوہ چوہتہ لای راماناندای ہیندوو و بووہ بہ شاگردی و بیر و رای نہو لہ سہری زور کاریگہر بوہ و لہ شیعرہکانیدا زور یاس لہم پھوہندیہ شاگرد و نوستادیہ دہکات
ہەرچہند موسلماننکان دہلئیں کہبیر لہ دواي راماناندا کہوتوہتہ ژئر چاودیریي سؤفییکی موسلمان بہ ناوی پیر

تاکنیک جانیسی که خدایکی شاری جانیسی هیند بوئه بډام کبیر له شیعره کانیدا یاسی که سیکو وهای نکرده ۷۷ هرهو هه کبیر به پینچووانی مورتاز برهمه نکان بنمهاله و ژن و منالی بوو و ژبانی دنیایی تورک نکرده ۷۷ شو وگوو یاونی به پیشی جوبلایی ژبانی بردهوته سدر و وا دیاره خوینده واریبکی زوژی تپوه ۷۷ وا دیاره کبیره لیدر شو ویر و وایراوانو که بوویتی که بنهاسرا که بنگکی برهمه نکان بووه گوته بره رخته و نازار او له لکه ۱۵۱۵ به بمارس دهمدگرو که له شو کاندو دهر و دیویر شوست سال له ژبانی تیهر بوویر ۷۷ له دای شم دروودو کبیر پرو له باکوروی هیندستان دهکا و لگهل گومئیک له موریدان و بنمهاله کیدا ژبانی لده دبهاته سدر ۸۸۸۸۹۹

کهبر له سالی ۱۵۱۸ کۆچ دوابی کردوه و له شاری ماگههر له هینددا به خاک سپاروه. ئهفساندهک له سهر سهرنی دهیه که دهیت له دوابی مردنی مهگهیر به نناو موریدهکانیدا ناگۆکی ساز بوو که تهرمهکی کهبر چی پێکهن. ئهفسانهدا دهیانویسته بپشور و به شوازی موسلمانن پێیژن و هیندوهکان دهیانویسته تهرمهکی بسووتن و خۆلهمهشکی دهگهرن. بزم جۆره نیک بوو شر له هیندیدا ساز بیتا که شای خۆی پێ نیشان دادان و گوته که سهری تاووهکێ بکهن. ههروهها پێی وتی که له نێو تاووهکدا باوهشگر گولی بۆن خوش له جێی تهرمهکان دهه. تاشی هیندوهکان شیوه نه گوزنان دهگهرن و بیه نهوه بۆ شاری بهتارس و لهوی بسووتن و موسلمانهکانشیوه نه نهوهک له شاری ماگههردا پێیژن. بزم جۆره شەری نناو موریدهکانیشی دوابی پهنات. ۱۰

سامورایی یا بوشی ژاپویی جنگجو نام ایسه ۱ سامورایی لوغت بیگفته بوپوسته جه سامورای کی اونه معنی لوت یعنی کسی خدمتا گودن ۲ تاریخ میان اینا طبقه خاص ژاپون جامعه میان بید ۳ و تا قبل سال ۴ میچی دوره آغاز ۵ اینا جرگه جه خلایرا ژاپون میان بید ۶ سامورایی اول بار ایاسی هرج و مرج زمان میان ۷ ۸ ۹ ۱۰ ۱۱ ۱۲ ۱۳ ۱۴ ۱۵ ۱۶ ۱۷ ۱۸ ۱۹ ۲۰ ۲۱ ۲۲ ۲۳ ۲۴ ۲۵ ۲۶ ۲۷ ۲۸ ۲۹ ۳۰ ۳۱ ۳۲ ۳۳ ۳۴ ۳۵ ۳۶ ۳۷ ۳۸ ۳۹ ۴۰ ۴۱ ۴۲ ۴۳ ۴۴ ۴۵ ۴۶ ۴۷ ۴۸ ۴۹ ۵۰ ۵۱ ۵۲ ۵۳ ۵۴ ۵۵ ۵۶ ۵۷ ۵۸ ۵۹ ۶۰ ۶۱ ۶۲ ۶۳ ۶۴ ۶۵ ۶۶ ۶۷ ۶۸ ۶۹ ۷۰ ۷۱ ۷۲ ۷۳ ۷۴ ۷۵ ۷۶ ۷۷ ۷۸ ۷۹ ۸۰ ۸۱ ۸۲ ۸۳ ۸۴ ۸۵ ۸۶ ۸۷ ۸۸ ۸۹ ۹۰ ۹۱ ۹۲ ۹۳ ۹۴ ۹۵ ۹۶ ۹۷ ۹۸ ۹۹ ۱۰۰ ۱۰۱ ۱۰۲ ۱۰۳ ۱۰۴ ۱۰۵ ۱۰۶ ۱۰۷ ۱۰۸ ۱۰۹ ۱۱۰ ۱۱۱ ۱۱۲ ۱۱۳ ۱۱۴ ۱۱۵ ۱۱۶ ۱۱۷ ۱۱۸ ۱۱۹ ۱۲۰ ۱۲۱ ۱۲۲ ۱۲۳ ۱۲۴ ۱۲۵ ۱۲۶ ۱۲۷ ۱۲۸ ۱۲۹ ۱۳۰ ۱۳۱ ۱۳۲ ۱۳۳ ۱۳۴ ۱۳۵ ۱۳۶ ۱۳۷ ۱۳۸ ۱۳۹ ۱۴۰ ۱۴۱ ۱۴۲ ۱۴۳ ۱۴۴ ۱۴۵ ۱۴۶ ۱۴۷ ۱۴۸ ۱۴۹ ۱۵۰ ۱۵۱ ۱۵۲ ۱۵۳ ۱۵۴ ۱۵۵ ۱۵۶ ۱۵۷ ۱۵۸ ۱۵۹ ۱۶۰ ۱۶۱ ۱۶۲ ۱۶۳ ۱۶۴ ۱۶۵ ۱۶۶ ۱۶۷ ۱۶۸ ۱۶۹ ۱۷۰ ۱۷۱ ۱۷۲ ۱۷۳ ۱۷۴ ۱۷۵ ۱۷۶ ۱۷۷ ۱۷۸ ۱۷۹ ۱۸۰ ۱۸۱ ۱۸۲ ۱۸۳ ۱۸۴ ۱۸۵ ۱۸۶ ۱۸۷ ۱۸۸ ۱۸۹ ۱۹۰ ۱۹۱ ۱۹۲ ۱۹۳ ۱۹۴ ۱۹۵ ۱۹۶ ۱۹۷ ۱۹۸ ۱۹۹ ۲۰۰ ۲۰۱ ۲۰۲ ۲۰۳ ۲۰۴ ۲۰۵ ۲۰۶ ۲۰۷ ۲۰۸ ۲۰۹ ۲۱۰ ۲۱۱ ۲۱۲ ۲۱۳ ۲۱۴ ۲۱۵ ۲۱۶ ۲۱۷ ۲۱۸ ۲۱۹ ۲۲۰ ۲۲۱ ۲۲۲ ۲۲۳ ۲۲۴ ۲۲۵ ۲۲۶ ۲۲۷ ۲۲۸ ۲۲۹ ۲۳۰ ۲۳۱ ۲۳۲ ۲۳۳ ۲۳۴ ۲۳۵ ۲۳۶ ۲۳۷ ۲۳۸ ۲۳۹ ۲۴۰ ۲۴۱ ۲۴۲ ۲۴۳ ۲۴۴ ۲۴۵ ۲۴۶ ۲۴۷ ۲۴۸ ۲۴۹ ۲۵۰ ۲۵۱ ۲۵۲ ۲۵۳ ۲۵۴ ۲۵۵ ۲۵۶ ۲۵۷ ۲۵۸ ۲۵۹ ۲۶۰ ۲۶۱ ۲۶۲ ۲۶۳ ۲۶۴ ۲۶۵ ۲۶۶ ۲۶۷ ۲۶۸ ۲۶۹ ۲۷۰ ۲۷۱ ۲۷۲ ۲۷۳ ۲۷۴ ۲۷۵ ۲۷۶ ۲۷۷ ۲۷۸ ۲۷۹ ۲۸۰ ۲۸۱ ۲۸۲ ۲۸۳ ۲۸۴ ۲۸۵ ۲۸۶ ۲۸۷ ۲۸۸ ۲۸۹ ۲۹۰ ۲۹۱ ۲۹۲ ۲۹۳ ۲۹۴ ۲۹۵ ۲۹۶ ۲۹۷ ۲۹۸ ۲۹۹ ۳۰۰ ۳۰۱ ۳۰۲ ۳۰۳ ۳۰۴ ۳۰۵ ۳۰۶ ۳۰۷ ۳۰۸ ۳۰۹ ۳۱۰ ۳۱۱ ۳۱۲ ۳۱۳ ۳۱۴ ۳۱۵ ۳۱۶ ۳۱۷ ۳۱۸ ۳۱۹ ۳۲۰ ۳۲۱ ۳۲۲ ۳۲۳ ۳۲۴ ۳۲۵ ۳۲۶ ۳۲۷ ۳۲۸ ۳۲۹ ۳۳۰ ۳۳۱ ۳۳۲ ۳۳۳ ۳۳۴ ۳۳۵ ۳۳۶ ۳۳۷ ۳۳۸ ۳۳۹ ۳۴۰ ۳۴۱ ۳۴۲ ۳۴۳ ۳۴۴ ۳۴۵ ۳۴۶ ۳۴۷ ۳۴۸ ۳۴۹ ۳۵۰ ۳۵۱ ۳۵۲ ۳۵۳ ۳۵۴ ۳۵۵ ۳۵۶ ۳۵۷ ۳۵۸ ۳۵۹ ۳۶۰ ۳۶۱ ۳۶۲ ۳۶۳ ۳۶۴ ۳۶۵ ۳۶۶ ۳۶۷ ۳۶۸ ۳۶۹ ۳۷۰ ۳۷۱ ۳۷۲ ۳۷۳ ۳۷۴ ۳۷۵ ۳۷۶ ۳۷۷ ۳۷۸ ۳۷۹ ۳۸۰ ۳۸۱ ۳۸۲ ۳۸۳ ۳۸۴ ۳۸۵ ۳۸۶ ۳۸۷ ۳۸۸ ۳۸۹ ۳۹۰ ۳۹۱ ۳۹۲ ۳۹۳ ۳۹۴ ۳۹۵ ۳۹۶ ۳۹۷ ۳۹۸ ۳۹۹ ۴۰۰ ۴۰۱ ۴۰۲ ۴۰۳ ۴۰۴ ۴۰۵ ۴۰۶ ۴۰۷ ۴۰۸ ۴۰۹ ۴۱۰ ۴۱۱ ۴۱۲ ۴۱۳ ۴۱۴ ۴۱۵ ۴۱۶ ۴۱۷ ۴۱۸ ۴۱۹ ۴۲۰ ۴۲۱ ۴۲۲ ۴۲۳ ۴۲۴ ۴۲۵ ۴۲۶ ۴۲۷ ۴۲۸ ۴۲۹ ۴۳۰ ۴۳۱ ۴۳۲ ۴۳۳ ۴۳۴ ۴۳۵ ۴۳۶ ۴۳۷ ۴۳۸ ۴۳۹ ۴۴۰ ۴۴۱ ۴۴۲ ۴۴۳ ۴۴۴ ۴۴۵ ۴۴۶ ۴۴۷ ۴۴۸ ۴۴۹ ۴۵۰ ۴۵۱ ۴۵۲ ۴۵۳ ۴۵۴ ۴۵۵ ۴۵۶ ۴۵۷ ۴۵۸ ۴۵۹ ۴۶۰ ۴۶۱ ۴۶۲ ۴۶۳ ۴۶۴ ۴۶۵ ۴۶۶ ۴۶۷ ۴۶۸ ۴۶۹ ۴۷۰ ۴۷۱ ۴۷۲ ۴۷۳ ۴۷۴ ۴۷۵ ۴۷۶ ۴۷۷ ۴۷۸ ۴۷۹ ۴۸۰ ۴۸۱ ۴۸۲ ۴۸۳ ۴۸۴ ۴۸۵ ۴۸۶ ۴۸۷ ۴۸۸ ۴۸۹ ۴۹۰ ۴۹۱ ۴۹۲ ۴۹۳ ۴۹۴ ۴۹۵ ۴۹۶ ۴۹۷ ۴۹۸ ۴۹۹ ۵۰۰ ۵۰۱ ۵۰۲ ۵۰۳ ۵۰۴ ۵۰۵ ۵۰۶ ۵۰۷ ۵۰۸ ۵۰۹ ۵۱۰ ۵۱۱ ۵۱۲ ۵۱۳ ۵۱۴ ۵۱۵ ۵۱۶ ۵۱۷ ۵۱۸ ۵۱۹ ۵۲۰ ۵۲۱ ۵۲۲ ۵۲۳ ۵۲۴ ۵۲۵ ۵۲۶ ۵۲۷ ۵۲۸ ۵۲۹ ۵۳۰ ۵۳۱ ۵۳۲ ۵۳۳ ۵۳۴ ۵۳۵ ۵۳۶ ۵۳۷ ۵۳۸ ۵۳۹ ۵۴۰ ۵۴۱ ۵۴۲ ۵۴۳ ۵۴۴ ۵۴۵ ۵۴۶ ۵۴۷ ۵۴۸ ۵۴۹ ۵۵۰ ۵۵۱ ۵۵۲ ۵۵۳ ۵۵۴ ۵۵۵ ۵۵۶ ۵۵۷ ۵۵۸ ۵۵۹ ۵۶۰ ۵۶۱ ۵۶۲ ۵۶۳ ۵۶۴ ۵۶۵ ۵۶۶ ۵۶۷ ۵۶۸ ۵۶۹ ۵۷۰ ۵۷۱ ۵۷۲ ۵۷۳ ۵۷۴ ۵۷۵ ۵۷۶ ۵۷۷ ۵۷۸ ۵۷۹ ۵۸۰ ۵۸۱ ۵۸۲ ۵۸۳ ۵۸۴ ۵۸۵ ۵۸۶ ۵۸۷ ۵۸۸ ۵۸۹ ۵۹۰ ۵۹۱ ۵۹۲ ۵۹۳ ۵۹۴ ۵۹۵ ۵۹۶ ۵۹۷ ۵۹۸ ۵۹۹ ۶۰۰ ۶۰۱ ۶۰

ادو دوره میان ۱۱۱۱۱۱۱۱ سامواریین ژاپون جامعه میان جاجیکاه خاص و موهم بوپوسته ۱۱۱۱۱۱۱۱ قیلا اینا سامورایی کشاورزی پبله وری یا بازار مجی گودی۱۱۱۱۱۱۱۱ سامواریین همه ان ایتا کله بست یا فلا دورون زندگی گوید و اوشانه ارباب و چکنه اوشانه سو اکوف چم فدایی۱۱۱۱۱۱۱۱ باخی سامواریین ایتا بید کی ارباب یا چکنه شجسته۱۱۱۱۱۱۱۱ اوشانه دوخادید روینی۱۱۱۱۱۱۱۱ اهرگه کی اوشانه مان روین بو ادو دوره میان پور مشکل وجود آوردن و آشوب و جنایت گوید۱۱۱۱۱۱۱۱ بعد سکی گاهارا جنگ کی توگوگاوا کوگا پیروز بوپوسته و بتنشدید خوشانه رقیبان دشک بید۱۱۱۱۱۱۱۱ ژاپون ۱۱۱۱۱۱۱۱ سال صلح میان دوارسته و توگوگاوا کوگا واستی دشمنی و رقیب نیسا بو و همه تان خوخته بید۱۱۱۱۱۱۱۱ هنه واستی جنگستی اهمیت و مبارزه چم کم بوپوسته۱۱۱۱۱۱۱۱ پور سامواریین سیاستمدار معلوم و یازیرگ بوپوستید۱۱۱۱۱۱۱۱ وختی میچی دوره فرسه و فتودالیسم ژاپون میان خاتمه یگیفته سامواریی همیشک واستی ژاپون جامعه ادو دیمه بوپوسته۱۱۱۱۱۱۱۱

ژاپونی شمشیر

اینا شمشر ایسه کی مردم اونه امره سامورایی شناسید. قدیمی ژاپونی شمشر. نارا دوره. میان چوکوتو نام بو کی پهن تیغه دشتی. ولی نهصد سال اخیر میان ویشتر شمشرانه خمیده تیغه امره چکودید. آشیشیران نام. اوچیکاتا. کاتانا. بو ژا زمانت میان دوتا کوچی شمشر وجود دشتی کی اونه شان واکیزاشی و تاتنو بو. سور ساموراییز دوتایی هم کوچی و هم پیله شمشر استفاده گودید. مثلا هم واکیزاشی و هم کاتانا. ترتیبی. ادو شمشر سامورایی سمبل بوپوسته. وختی اینا سامورایی دوتا شمشر ایلی دراز و ایلی پاج اوسادی خو امره حمل گودی اصطلاح دواخداید دایشو. یعنی پیله دانه و کوچی دانه. ادو دوره میان قیقت ساموراییز اجازه دندشد دایشو بادیرد.

یومی

یومی ژاپونی پيله گمان نام ايسه ۱۱ یومی سنگوگو دوره جه رونق بکفته ۱۲ وختی سامورایین تانگاشیما تونگ ۱۳ (ژاپونی شمخال تونگ) امره آشا یوبوستید ۱۴ ولی یور سامورایین ایسا بید یومی امره به عنوان ایتا ورزش استفاده گوید ۱۵ یومی جس چوده یوبوسته بو جه بامبو چوب نی و جرم ۱۶ یومی تیر پیجاه تا صد متر بیگاهه بوستی ۱۷ یومی امره اسب سر ویشتر تیر بیگادی کی ۱۸ ورزشه دوخادی بابوسامه ۱۹

پیشدار

ژاؤنی پيشداران نام يارى و ناگيانا ايسه كى سامورايين اوشانه امره جنگستيد. يارى ايتا پيشدار بو كى جنگ دوزون ناگيانا جانشين بو پوسته. يارى ايتا انفرادى سلاح نوبو ليكه ايتا جرگه آشيگارو. پياده خلایر. كى داوطلب سرباز بيند اوامره امره جنگستيد. پيش دار نسبت به شمشير جنگ دوزون ويشتير تاثير بنا و جنگستن موقع پياده و سواره چولو بختر بو.

[illegible]

انسان سوچ سکدا اے بولی بول سکدا اے تے ریہڑ مکسکدا اے سوچن دے ایس دویں ول نال اوس کول اک سدا کھڑا پنڈا اے تے ازہ بچہ نیں جتان نال ازہ کئی کم کر سکدا اے تے کسے وی بور جیون دے مقابلے وچ دیا اوزار بنا تے چنگے ول نال روت سکدا اے بور وی اچی بدھر بدیاں سوچاں سوچاں اپنی پچھاں عقل تے سیاف ۛۛۛ اوہ گلاں نیں جیہڑیاں کہ اوہنو ۛۛۛ بندہ ۛۛۛ بنادیاں نیں انسان سوائے انٹارکٹک دے سارے براعظماں تے ریویدا اے زمیں تے انسان گنتی سہ سہ سو تریں سو تے دے

سندھ جنهن جو صحيح اچار ۽سنڌو۽ آهي سو شروعاتي طرح انهيءَ نديءَ جو نالو آهي جيڪا الهندن ملڪن ۾ ۽انڊس۽ ۽ جي نالي سان سڃاتي وڃي ٿي۽ اهو غلط اُچار انهيءَ ڪري قائم رهيو جو اُهو سکندر اعظم جي ساٿين سندس ڪاهن جي تذڪرن ۾ ڪتب آندو هو ۽ اُهو پوءِ عام استعمال ۾ اچي ويو۽ مشرقي اُچارن مراهڙي ڦيرگهير واقع ٿيندي رهندي آهي۽ حضرت عيسيٰ عليه السلام کان هڪ صدي پوءِ جوڙيل هڪ ڪتاب ۾ ۽سنڌاس۽ ۽ نالو آيل آهي جيڪو اصل ۾ ڪجهه وڌيڪ قريب آهي۽ بعد ۾ ۽سنڌ۽ جو نالو انهي ملڪ تي پيو جنهن کي سنڌو نديءَ جو هيٺيون وهڪرو رچائي ٿو يعني اهو ملڪ انهن ڏاٽي ندين جي سنگم کان هيٺ تي آهي جن جي گڏيل نالي تي ۽ ان کان مٿي واري ملڪ کي ۽پنجاب۽ سڏيو ويو جنهن منجهان اُهي وهيون ٿي۽ اها ڳالهه بلڪل مناسب آهي جو سنڌ جي سر زمين درياهه شاهه جي نالي پٺيان سڏجي جو ان کي سرجيو ئي درياهه شاهه آهي۽ ان سموري ڏيهه کي جيڪو ڊيگهه ۾ سوين ميل ۽ ويڪر ۾ سو ميلن تائين آهي سنڌوءَ جي پاڻي ڪنو ڪنو ڪري آڻي تپه مٿان تپه رکي جوڙيو ۽ ٿانئڪو ڪيو آهي۽ جنهن ٻٻيءَ کي اڄ اسان جا پير لتاڙين ٿا سا اُها ساڳي ٻٽي آهي جنهن کي موهن جي دڙي وارا ۽ سندن وڏا لتاڙيندا هئا۽ يعني سنڌوءَ جو لوڙهي آندل ٺٽُ جنهن کي گرميءَ ۽ پاڻيءَ ۽ ساوڪ جي تاثير سڌاري سنواري هڪ سنئين سڌي ميدان جي شڪل ۾ ماڙيءَ جي چيڙن تائين ائين پٽاري ڇڏيو آهي جن ته ان جو ڪو ڇيهه ئي نه هجي فرق رڳو ايترو آهي ته جنهن ڌرتيءَ کان هو واقف هئا تنهن جو مٿاڇرو ڪي پنجاهه صديون اڳ اڄوڪي مٿاڇري کان ڪجهه ڦٽ هيٺ هو ۽ ان جو سمنڊ سان ميلاب اڄوڪي هنڌ کان ڪافي اندر ٿي ٿيو باقي ان جي مٿاڇري جو مهاندو ان جا هڪ يا ٻئي پاسي ان لکا لاهه اڄوڪي ڇٽي ۽ بلڪل واضع مهاندي کان ٿي سگهي ٿو ته ڪجهه ڦريل هجن۽ پر اُهو فرق به خالي اکين سان ڏسي نه سگهيو۽ سنڌ جي ان ميدان جي وڌيڪ باريڪ جانچ ڪبي پر پهريائين پر وارين سر زمينن تي نظر ڦيرائي وٺون۽

سنڌوءَ جي ويڪريءَ ماڙيءَ جي کاٻي پاسي يعني اوڀر کان هندستان جو وسيع ريگستان ٿر آهي۽ جنهن ۾ لاڳيتو ئي سوء ميل سج ئي سج آهي ۽ جيڪو هري هري چڙهندو وڃي ابو ٽڪريءَ ۽ اوائلي ٽڪرن تي کڻي ٿو۽ ڄمڙائو۽ جي مند واري۽ ويڪرائي ڦاڪ جي ڏکڻ کان ويندي ڪڇ جي رن تائين ٻنهي علائقن جي وچ وارو ٽڪر ائين واضع ۽ چٽو آهي جيئن سمنڊ جو ڪپر واريءَ جا دڙا ائين اوچتو نروار ٿين ٿا جيئن ڪنهن سڌي سنوائي ميدان ۾ ڇين جون قطارون پريان اُتر ۾ واري۽ جون پٽون ڪڇي مرگهڙي اچن ٿيون ۽ سنڌوءَ جي ليت وارياسي علائقي ۾ ڪافي اندر تائين هلي وڃي ٿي۽ اهڙيءَ طرح اُنهن ٻنهي ٽڪرن جي وچ ۾ جيڪي طبعي لحاظ کان مختلف مُول مند وارا آهن اصل ويڇو گهڻي پاڻي ميسارجيو وڃي۽ ائين کڻي چئجي ته ٿلهي ليکي ڪڇي کان ٿر جو ويڇو هن علائقي ۾ ڪجهه وڌيڪ اوڀر ڏانهن آهي۽ ڏاکڻي ۽ اترئين پاڻي ۾ وارياسي جي سنڌي جو هيءُ فرق ڏکڻ اولهه جي چوماسي جي پل نيل ۽ گهاٽيءَ واديءَ جي ڪري ڦرندو گهرندو رهي ٿو۽ ساڄي يا آلهندي پاسي کان اصل سنڌ جون حدون انهن ڪڪرالين ماڙين جي چيڙي جي سنوٽ ۾ نظر اينديون جيڪي بلوچستان جي اندر ڦلهجي ويندڙ ٽاڪرو علائقي تائين هليون وڃن ٿيون۽ پرحقيقت ۾ ان مٿانهين پٽ سان هڪدم لڳولڳ زمين ٽڪرين تان وهي آيل ٺٽ منجهان ٺهيل آهي۽ اها سنڌوءَ جي ٺٽ کان بلڪل نرالي ٿئي ٿي۽ اُهو ٿر جنهن کي مڪاني طرح ۽ڪاڇو۽ سڏيو وڃي ٿو ۽ گهڻي پاڻي سوڙهو آهي سو سليمان جبل ۽ بولان لڪ کان ڏکڻ طرف ويندڙ جبلن جي وچ ۾ ڊيگهه ۾ وڌندي ڪيترن هزارين چورس ميلن جو علائقو ٺاهي ٿو۽ ان جو جيڪو ڀاڱو سنڌوءَ واري ڪڇي کي ويجهي ۾ ويجهو آهي سو چيڪي مٽيءَ جهڙيءَ مٽيءَ جو تراکڙو بيبابن آهي جتي سبز ۽ ساوڪ نه هئڻ جي برابر آهن۽ اهو بيبابن هڪ قدرتي روڪ آهي اهڙي ئي اڏول جهڙا اُهي جبل جيڪي ان طرف جون ٻيون حدون ٺاهين ٿا۽ ان بيبابن جي ڪري ئي ڪڇيءَ جو هيءُ علائقو گهڻو ڪري سياسي طرح ڏکڻ اوڀر وارين ايراضين جي بدران اُتر وارين ايراضين سان لاڳاپيل سمجهيو رهيو آهي۽ سنڌ جي ڪڇي جي اولهه ۾ جيڪو جابلو ٽڪرو آهي سو ٻيھڪ ۾ اوڀر واري ريگستاني ٽڪري سان عجيب مشابهت رکي ٿو۽ پر ايتيءَ ترتيب سان۽ يعني اتريون ڀاڱو ڪڇيءَ جي چيڙي کان ويندي منڇر تائين بظاهر ان پڳل ڪوٽ ٺاهي ٿو جڏهن ته منڇر کان ڏکڻ طرف ڌار ڌار ٽاڪرو ڇپر نظر ايندا جن جي وچ ۾ سئين پٽ جون ايراضيون آهن ۽ سمورو ٿر ڏکڻ ڏانهن هلندي هوريان هوريان ويڪر ۾ وڌندو ۽ اُچارڻيءَ ۾ گهڻيو وڃي ٿو ۽ اولهه پاسي ڪا ظاهري حد ناهيندو نظر نٿو اچي۽ انهيءَ پاسي وڌندي حب ندي ۽ ڪي ننڍيون ٽڪريون اُڪري اسين لس جي ميدان ۾ پهچون ٿا جيڪو سمنڊ جي ڪپر کان سانئڪو ميل اُتر طرف هليو وڃي ٿو ۽ جنهن جي وڌ ۾ وڌ ويڪر انهيءَ مفاصلي جي اڌ جيتري ٿيندي۽ اهو ميدان پورائي نديءَ ۽ ڪن ننڍين نين جي آندل ٺٽ منجهان جڙيو آهي۽ مٿي ڄاڻايل ڪڇيءَ جي ميدان وانگر جنهن سان اهو گهڻي مشابهت رکي ٿو ڪڏهن ڪڏهن سياسي طرح سنڌ سان لاڳاپيل پر گهڻو ڪري ان کان ڌار رهيو آهي۽ هيءُ انهن علائقن جو مختصر بيان آهي جن جون ڪڏهن ننڍيون ڪڏهن وڏيون ايراضيون اُن سر زمين سان شامل رهيو آهن جنهن کي سياسي طور ۽سنڌ۽ جي نالي سان ياد ڪيو وڃي ٿو۽ ائين چئي سگهجي ٿو ته طبعي لحاظ کان سنڌ جي اوڀر وارا وارياسا پٽ راڄپوتانا جو ۽ اولهه وارا ننڍا ٽڪر بلوچستان جو حصو آهن۽ تحقيق الهندي ڪوهستان يعني ڪاڇي جا ۽ اپرندي ريگستان يعني ٿر جا رهواسي ۽سنڌ ڏي هلن۽ جي ڳالهه ڪندا آهن۽ هنن وٽ سنڌ جي معنيٰ اهائي اصل واري آهي۽ يعني اها سر زمين جنهن کي سنڌو نديءَ ٺاهيو ۽ سدا تائيو آهي۽ اڄ جيڪو پرڳڻو ان نالي سان اسان جي سمهون آهي تنهن جي ٻيھڪ ۽ ڊگريون ۽ منٽ ۽ ۽ ڊگريون ۽ منٽ اُتر ويڪرائي ڦاڪ ۽ ۽ ڊگريون ۽ منٽ ۽ ۽ ڊگريون ۽ منٽ اوڀر ڊگهائي ڦاڪ جي وچ ۾ آهي۽ شروع شروع ۾ جيڪي انگريز سنڌ ۾ آيا هئا تن کي ان کي ۽ننڍو مصر۽ سڏيو هو۽ جيتوڻيڪ هاڻ اسان کي ان تشبيهه تي مٿيان لکي سگهي ٿي ڇو ته سنڌ تهذيب کي مصر کان عمر ۾ ايترو ننڍو سمجهيو ٿي ويو تڏهن به نيل ۽ سنڌوءَ جي هيٺانهين ماڙين جي وچ ۾ حيرت جهڙي مشابهت آهي۽ ٻنهي ۾ ساڳيا ئي ٽي پوو وڇوٽ ٽڪرا ٺٽ ٽڪر ڪڇو ۽ وارياسو ساڳيءَ ترتيب ۾ ساڄي کان کاٻي ڏسڻ ۾ اچن ٿا۽ ٻنهي ۾ وچ واريءَ ماڙيءَ جي زرخيزيءَ جو دارومدار برسات تي نه پر سالياني ٻوڏ تي آهي۽ آبهوا ۽ زمين جي خيال کان ٻنهي ملڪن اندر نباتات ۽ حيوانات جي جيتري هڪجهڙائي آهي تيترو فرق ناهي۽ ڪو سنڌ واسي موثر رستي سونڀڙ کان قاهري ۽ اتان نيل ڊيلٽا جو ڪجهه ڀاڱو لتاڙي ليبيا جي ريگستان اندر ويندو ته کيس منزل بمنزِل ايتري مشابهت ڏسڻ ۾ ايندي جو هو سمجهندو ته ريل تي ڪراچيءَ کان حيدرآباد رستي مارواڙ پيو وڃان۽ البت کيس نيل ڊيلٽا کان مٿي وارو ٿر سنڌو ماڙيءَ جي ڀيٽ ۾ ڪجهه سوڙهو لڳندو۽ ۽ حقيقت به اهائي آهي۽ حيدرآباد جي ويڪرائي ڦاڪ کان مٿي ٽن سون ميلن تائين درياهه سان گوني ڪندا ناهيندي ڪيتريون به مايون ڪبيون ته ڪٿي به سنڌو ماڙيءَ جي ويڪر سٺ ميلن کان گهٽ نه ملندي۽

اباسين سبلاڊ د کوثر ولايت د وٻور ولسوالۍ په يوه روشن فکړه پښتنه کورنی کې له نن نه ۲۵ کاله مخکې دې نړۍ ته سترگې پرانیستي۽ کله چې افغانان جگړو وخپل او دې ته یې اړ کړل خو د سر پټا لپاره له هېواده بهر لاړ شي د سبلاڊ پلار هم دې ته اړ شو چې گاونډي هېواد پاکستان ته کډه وکړي۽ د ورکټوب خاپوړي یې یې هلته وکړې او له هغې وروسته یې پلار د یو ښه را تلوونکي د جوړولو په خاطر په یو ښونځي کې ورته داخله واخیسته۽ کله چې د ښونځي له لومړي پړاوه ووت یعنې د منځنۍ ښونځۍ یې پیل شو ورسره یې په ښونځي کې د معارف پېژندنې ستاینې او داسې نورې ترانې نغوتونه او د نورو شاعرانو شعرونه به یې د سپیچ په سر ویلي۽ کله نا کله به یې د سپیچ نطاقي هم کوله چې د ښې کارکردگي له امله یې ښوونکوي د یو تکړه او با استعداد شاگړ په سترگو ورته کتل۽ د ورځو په تېرېدو سره اباسین سبلاډ په د ترانې په گروپ کې لا پرمختگ وکړ د ترانې سرسیم او له هغې وروسته د ډول سپیچ کنټرولوونکی او جوړوونکی شو۽ له هغه وخته یې دې شعر له لوستلو سره ډېره مینه پیدا شوه د ډېرو ښاغلو شاعرانو شعرونه به یې لوستل او خوند به یې ترې اخیسته۽ په همدې ترتیب یې ښونځی تر دولسم ټولگي پورې ورساوه او د فراغت سند یې تر لاسه کړ۽ کله چې بېرته خپل گران هېواد افغانستان ته را ستانه شول د پخوا په څېر یې له شعر او شاعرې سره مینه وه د سندرو اورېدلو ته به یې هم ډېر وخت ورکاوه۽ د وخت په تېرېدو سره یې په رسنیو کې کار پیل کړ۽ د نورو ترڅنگ یې ځینې تفریحي خپرونې او ورسره یې د شعرونو په ډیکلومه کولو کې هم ونډه اخیسته۽ د شعر په ډیکلومه کولو کې ډېره ښه وړتیا لري خدای ج ورته د ښې څېرې سره ښکېلې ځواني او ښکلی اواز هم ورکړی چې د اواز او لیدلو مینه والو یې خورا زیات دي۽ له همدې ځایه وو چې د شعر او شاعرې ډگر ته یې را ودانگل ډېرې

شعرونه او غزلې يې وليکلې خو په وينا يې زړه يې پرې اوبه نه دې څښلې خو يې د کتاب چاپلو لپاره انتخاب کړي خو اراده لري چې په راتلونکي کې به ضرور چاپ شوي اثار ولري يوازې دومره وخت پاتې چې خپل شعرونه د شعر په مگر کې وتلي او تل شاعرانو او استادانو ته وښايي د هغوي د خوښې مطابق به انتخاب کوي لوستونکو او مينه والو ته به يې وړاندې کوي د تلویزيون په پرده ډېر ځله د شعر په ډیکلومه کولو او نورو تفريحي خپرونو په وړاندې کولو سره ليدل شوی له اکث کارې سره يې ځانگړې مينه وه چې دې مينې او علاقې تر دې را ورساوه چې بايد په راتلونکي کې په فلمو نو او ډرامو کې هم کار پيل کړي او فعاله ونډه پکې واخلي له فلمي ستورو او د هغوي له حرکتونو سره يې زړه پورې توب خورا زيات وو هميشه به يې هڅه کولا له ځانه سره داسې اکونه وکړي خو په دې مطمئن شي چې کولای شي په فلمونو او ډرامو کې هم کارو کړي ليدونکو او ننداره کوونکو ته ځان د يو تکړه اکر په بڼه رو وپېژني نه يوازې فلمونو او سريالونو سره مينه يې وه ورسره د روانو حالاتو انځورونو هم دې ته و هاخواه چې بالاخره د فلمي حرکاتو په لوبولو سره هېوادو الو ته د وخت انځورونه روښانه کړي او د خلاصې لارې چارې يې ورته په گوته کړي سېلاب له دې وروسته په پېښور کې د په دوه ډرامو کې کار وکړ دا چې د کار کولو او شوينگ پايلې يې تر ډېره ورته مشتبې وې د ليدونکو لخوا ورته د ستاينې صحنه څرگنده شوه ښه به جوړت سره يې وويل چې زه به نور د فلم په جوړولو کې هېڅ خنډ نه کوم د ملاله او سوره په نامه يې په دوه تلویزيوني سريالونو کې کار کړی په ليدو يې په مينه والو کې خورا زيات والي را غلی له دې وروسته يې د ښه کار په پايله دا ورته څرگنده شوه چې اوس کولای شي په هر ډول فلم کې هره صحنه چې ورک ول کيږي په برياليتوب سره يې تر سره کړي نه يوازې دا چې په سمه توگه به يې ترسره کړي وي ورسره به د مينه والو لخوا ډېر وستايل شي اباسين سېلاب وايي تر اوسه د افغانستان د سينمايي فلمونو لپاره هېڅ کار نه دی شوي سېلاب هيله لري خو په را تلونکي کې د خپل هېواد سينما ته هم پام وکړي خو د نورهېوادونو په شان زمونږ د فلم هنر هم وده وکړي اباسين سېلاب چې غواړي يو تکړه او مشهور فلمي ستوری شي د تلویزيوني سريالونو سره زياته علاقه لري چې پکې ولوبېږي په سينمايي فلمونو کې لوبېدل خو ورته د خوب ريښتيا کيدل ښکاري او هڅه کوي خو په هر قيمت چې وي په سينمايي فلم کې د يو غوره اکر په بڼه کار وکړي په را تلونکي نژدې وخت کې به په دې وتوانېږي چې د افغانستان لپاره هم سينمايي فلمونه جوړ کړي سېلاب په دې هڅه کې دی چې څنگه وکولای شي د افغانستان سينما ته وده ور کړي او په را تلونکي کې په افغانستان کې د ښه سينمايي فلمونو ننداره کول پيل او ډېر مينه والو را پيدا کړي د نومړي د خوښې فلموي ستوري په هندي فلمونو کې شاروځان او په پښتو فلمونو کې جهانگير خان په گوته کوي د هغوی بول اگسونه ورته په زړه پورې دي کله يې چې نوی فلم را شي د دوی په خاطر يې ضرور گوري خوند او پند ترې اخلي او کولای شي په ډېر کم وخت حتی په يوځل ليدو هم د دوی تقليد له ځانه سره وکړي خو اباسين سېلاب وايي دا يې يو لوی ارمان دی چې په فلمي نړۍ کې د ستوري په شان وځلېږي او مينه وال يې د اوس په پرتله لا زيات شي ورسره د تمثيل په بارک کې هم ډېره خوشبښتې ښيي او وايي که وشول په را تلونکي وخت کې به د خپل تمثيل کولوو ته لا ډېر وخت وکړي سېلاب اوس په شمشاد تلویزيون کې ځينې تفريحي خپرونې په مخ وړي چې زياته برخه يې په کې د تمثيل کول دي او دی هم له تمثيل کولو سره ډېره مينه لري د داسې تمثيل کولو وړتيا لري چې ډېرې تمثيل کونکي او د د تمثيل مينه وال به يې ځای و نه نيسي په اوس وختو کې يې ډېر وخت تمثيل ته ورکړی نه يوازې تمثيل او فلم جوړولو سره مينه او علاقه لري ورسره د گڼ شمېر شاعرانو ښکلي نظمونه غزلې او شعرونه هم ډېکلومه کوي چې په دې سره يې لا د اواز مينه والو په څو برابره زيات شوي تل هڅه کوي داسې انتخاب وکړي چې له احساسی دگ پيغام ولري تر ډېره يې خلک خوش کړي لومړی پرې د ده او بيا د اورېدونکو او مينه والو زړه پرې اوبه وڅښي د شعر په بوله مانا ترڅ او ديزاين غور کوي ښه به شوق يې له ځانه سره په څو څو ځله تکراروي کله چې په دې وپوهېږي چې اوس يې اورېدونکي د زړه له تله خوښوي يو ډول اثر پرې کولای شي مخکې له دې چې انتخاب يې کړي له هغه شاعرانو ملگرو سره پرې مشورې کوي چې په شعر او شاعرۍ ډېر ښه پوهېږي د هغوی په انتخاب او بيا يې د ويلو ترڅ په خپله روته برابروي په داسې انداز يې وايي لکه څرنگه چې د شعر له لوستلو سره ښايي ډېر زيات شعرونه يې ډېکلومه کړي چې اختر په نامه ډېکلومه کړی شوی شعر يې ډېر زړه جزيونکی او د دې د ښې وړتيا ثابونکی دی د دې شعر ډېکلومې په مينه والو او اورېدونکو څه بيل شان اغېز وکړ ډېريو خلکو د يو رښتينې صحنې ليدل انځورول او خورا مينه يې ورسره پېده کړه ډېته ورته ډېر نور شعرونه يې هم په ډېر لوړ او مناسب انداز سره ډېکلومه کړي چې د هر يو خوند يې د يو بل په پرتله زيات دی د خلکو په زړونو کې يې ځای نيولی او د بيا ځل اورېدو لېوالتيا يې ښيي همدا دی چې ډېری شاعران د افغانستان جنگ له اباسين نه مشر گڼي او بيا وايي چې دی په ښه طريقه کولای شي د تېرو بډامتنو وختونو انځورونه مينه والو ته په ښه شان سره وړاندې کړي او ورته وښايي چې دغې ناخوالو افغانان څنگه کړولي ورسره دا هم ورته ښايي چې څنگه کولای شو دې جنگ جگړو ته د پای نکی کېږدو او سوله را ولې لکه مخکې چې مو يادونه وکړه اباسين سېلاب هم فلمي ستوری دی ورسره يو تکړه سندرغاړی هم دی د سندرو ويلو پوره وړتيا لري خو دا چې تر اوسه يې ډېرې کمې سندرې ويلي علت يې د وخت نشتوالو ښي دا چې په رسنيو کې هم کار کوي ورسره شاعر او ډېکلومه کوونکی هم دی نه شي کولای په يو وخت کې بول کارونه سرته ورسوي که څه هم محلوليشت به يې ورته جوړ کړی وي خو وايي چې د رسمي چارو د زياتيدو له امله د سندرو ويلو ته لاس رسى نه شي کولای ځوان شاعر ظاهر شرر صايب يو ښکلي غزل يې په خپل خوږ اواز او د موسيقۍ په ساز او سرور سره پوښلي اورېدونکو ته وړاندې کړه د سندرو په هنر کې همدا سندره وه چې سېلاب يې په يو ستر شهرت ونازوه دا غزل چې شر صيب په کوم انداز ليکلی او څه انځور يې پکې نغښتې سېلاب بيا اورېدونکو ته داسې روښان کړی چې په همغه انداز چې شاعر به غوښتل زمزمه کړی چې مطلبه يې داسې ده ځواني دي رانه وخوړه لوبگه ځوانيمرگه غنم غوندي رښې مې رنگه ښگه ځوانيمرگه کله چې خلکو دا سندره واورېده په زړه کې يې د اباسين سېلاب د دې هنر د پرمختگ لپاره هيلې زياتې شوې داسې را تونکی يې ورته انتخاباوه چې نوموړی به په ډېرو سندرو غاړو کې د غوره سندرغاړي لقب خپل کړی شاعران او هنر مندان يې د دې لومړي قدم په اخيستو ډاډ ورکوي که دی لا د خپل دې هنر ته وخت ورکړي يې له شکه چې هنر به يې وده کوي پرمختگ به کوي او خپلو اهدافو ته په ډېر ژر ورسېږي هڅه خوب چې يې د دې هنر په اړه ليدلی وي تر ډېره به يې تعمير ته ورنژدې شي حتی پوره به شي اباسين سېلاب ۲۵ کاله عمر لري اوس لا نوی ځوان دی واده يې نه دی کړی خو بيا هم په خپل هنر کې د پرمختگ لپاره يې پلار او وروڼه ډاډگېر نه ورکوي او تشويقوي يې

نه‌وَرُز مِی‌للی‌می‌زینگِ نَسی‌ل نه‌ننه‌ئی‌ؤی بایری‌می تَبی‌ت بایری‌می نَم‌گه بایری‌می تَه‌ه‌ری‌کَته بایری‌می تَه‌ه‌بی‌یات د سَدَنه‌ت بایری‌می قاتارلی‌ق کُپ مَه‌نَه‌لی‌ک مَه‌ده‌ئی‌مَته بایری‌می بولُش سَوی‌ش ی‌لَه‌ن نَگ قَه‌دی‌می تی‌جی‌مائی‌ی مَه‌ده‌ئی‌مَته هادی‌سی‌سی هَس‌با‌لی‌ئی‌دُؤ نُو دُنیا‌دا می‌لاد قُوریا‌ن هَیبت چا‌غان قاتاری‌دا سالی‌دی‌غان تَوت چو‌گ بایرامی‌گ ی‌ری‌دُور

نه‌وَرُز بایری‌می‌ښْگ تیران ۋه ژوران دی‌یارلیری‌دا یېْگِی ی‌ل بایری‌می سوپیی‌ده نُنکوزولُؤ‌اقتی‌شیا د ی‌ل‌دی‌ن ناشقان بولُپ بُو بایرامی‌ نُنکوزیدی‌غان می‌لله‌تله‌ری‌گ نوپُوسِ هازی د می‌لینودی‌ن ناشی‌دُؤ نورُز بایری‌می نُنکوزیدی‌غان می‌لله‌تله‌رده شه‌کی‌لله‌گن نورُز مَه‌ده‌ئی‌بی‌تی ناشُ می‌لله‌تله‌ری‌گ ماددی‌ی مَه‌ده‌ئی‌یلی‌ک ی‌لَه‌ن مَه‌ئی‌ؤی مَه‌ده‌ئی‌یلی‌کی‌ښْگ تَه‌ره‌ققی‌ی‌اغا توره‌ک بولُپ که‌لمه‌کته

ښلی‌می‌زده قَه‌دی‌می‌ی ۋه نه‌ننه‌ئی‌ؤی می‌للی‌ی بایراملاری‌گ ی‌ری بولغان نورُز بایری‌می‌تی نُنکوزُش نَویغُور قازاق قی‌رغی‌ز نُنزب‌بک تاتار تاجی‌ک قاتارلی‌ق قَه‌دی‌می‌ی می‌لله‌تله‌رگه نورُتاقُور

ئارقىلىق قەشقەرگە بارىدۇ|| قەشقەردىن چىقىپ غەربكە ماڭغاندا پامىر تاغلىرىدىن ئېشىپ پەرغانە سوغدى خارەزمى||ھازىرقى سوۋېت ئىتتىپاقىدىكى ئۆزبېكىستان ئىتتىپاقداش جۇمھۇرىيىتىدە|| ئارقىلىق ئالتانلار مەملىكىتىگە ||كاسپى دېڭىزىنىڭ غەربىي شىمالىدا|| بارىدۇ|| ئۇنىڭدىن كېيىن جەنۇبقا قاراپ مېڭىپ ئىرانغا ئۆتۈپ غەربكە بۇرۇلۇپ ماڭغاندا مىسۇپوتامىيە ||ئىراقتىكى دىجل ۋە فىرات ۋادىسى|| ئارقىلىق يۇنانىستانغا بارىدۇ|| بۇ يول || شىمالى يول دەپ ئاتىلىدۇ|| مانا شۇ يۇقىرىدا تىلغا ئېلىنغان يوللارنىڭ ئاساسى تۈگۈنلىرى ھونلار دەۋرىدىن تارتىپ ||مىلادىدىن بىرنەچچە ئەسىر بۇرۇن|| ئۇيغۇرلار ۋە ئۇلارنىڭ قېرىنداشلىرى ياشايدىغان رايونلاردا ||تارىم ئويمانلىقى ۋە ئوتتۇرا ئاسىيا غەربىي ئاسىيادا|| ئىدى|| ئوچۇقراق ئېيتقاندا ئاسىيانىڭ شەرقىدىكى دۆلەتلەر ||چۇڭگۇ|| بىلەن ياۋرۇپا ئارىسىدىكى مۇناسىۋەتلەرنى ||ئىغىسسادى مەدىنى سىياسىي ئالاقىلارنى|| باغلايدىغان خەلقئارا سودا يولىغا ھونلار تۈركلەر ئۇيغۇرلار ھۆكۈمران بولۇپ كەلگەن|| خەلقئارا سودا يولىنىڭ ھۆكۈمرانلىقىنى قولغا كەلتۈرۈش ئۈچۈن چۇڭگۇ بىلەن ھۇنلار ئارىسىدا تۈركلەر بىلەن ئىران ئارىسىدا ئۇيغۇرلار بىلەن تىجەت خانلىقى ئارىسىدا ئۇرۇشلار يۈز بەرگەن||

چۈنكى ئاسىيا بىلەن ياۋرۇپا ئارىسىدىكى قاتناش يولىغا قايسى دۆلەت ھۆكۈمران بولسا شۇ دۆلەت خەلقئارا سودىدىن نۇرغۇن پايدىنى قولغا كىرگۈزگەندىن تاشقىرى سىياسى جەھەتتىمۇئۆزىنىڭ نەسىرىنى ئاسىيا بىلەن ياۋرۇپاغا ئۆتكۈزۈشتە شۇ خەلقئارا يول ئارقىلىق ئۆز مەقسىتىگە يېتەتتى|| يۇنان يازغۇچىلىرى ئاسىيا بىلەن ياۋرۇپا ئارىسىدىكى خەلقئارا قۇرۇقلۇق يول توغرىسىدا مەلۇمات بېرىشكە ئەھمىيەت بەرگەن|| شۇ خەلقلىق ئەڭ قەدىمكى چاغدىن باشلاپ خوتەننىڭ يىپەك ماللىرى ||مىلادىنى || ئەسىر بۇرۇن|| ئىچكى ئۆلكىلەردىن چىقىدىغان يىپەك ماللار ||مىلادىدىن بىر ئەسىر بۇرۇن|| يۇنانىستانغا روماغا ئېلىپ بېرىلاتتى|| رومالىقلار بارغانسېرى يىپەك ماللارنى ئومۇميۈزلۈك ئىشلىتىدىغان يولدى|| شۇ سەۋەبتىن مىلادىنىڭ بىرىنچى ئەسىرىدە ياشىغان يۇنانلىق چوڭ سودىگەر مائىسىنىڭ ئوتتۇرا ئاسىيالىقلاردىن ياللاپ ئالغان سودا گۇماشىلىرى خەلقئارا سودا يولىنى تەكشۈرۈپ چىققان||

يۇنان يازغۇچىسى مارتىيۇس ||مىلادىنىڭ بىرىنچى ئەسىرىدە ياشىغان|| يازغان ئەسىرىدە مائىس ئىگىلىگەن ماتېرىيالدىن پايدىلىنىپ ئاسىيا بىلەن ياۋرۇپا ئارىسىدىكى خەلقئارا سودا يولىنى تونۇشتۇرغان|| يۇناننىڭ مەشھۇر جۇغراپىيە ئالىمى كىلاۋدى پىتول||مىلادىنىڭ || ئەسىرىدە ياشىغان|| مارتىيۇس بەرگەن مەلۇماتقا ئاساسلىنىپ ئاسىيا بىلەن ياۋرۇپا ئارىسىدىكى خەلقئارا سودا يولىنى ئۆۋەندىكىچە كۆرسەتكەنىدى || پىتولمىنىڭ كۆرسىتىشىچە بۇ يول ئوتتۇرا دېڭىزنىڭ شەرقىي قىرغىقىدىن باشلىنىپ سۈرىيە ئىراق مىسوپوتامىيە ۋادىسى|| ئىران ئافغانىستانغا ئېلىپ بارىدۇ|| ئۇنىڭدىن كېيىن شىمالغا بۇرۇلۇپ تاش مۇنار ||بۇ تاش مۇنار تاغلاردىن ئالاي ۋادىسىغا چىقىش جايىدا بولسا كېرەك|| دىن ئۆتۈپ سىرىسلەر ئىل||يۇنانچە سۆز بولۇپ يىپەك ئېلى دېگەن بولىدۇ|| كە ||تارىم ئويمانلىقى|| ئېلىپ بارىدۇ|| يۇنان ئالىمى پىتولمىنىڭ مەلۇماتى چۇڭگۇ تارىخچىلىرىنىڭ ||جەنۇبىي يول|| دەپ ئاتىغان يولىغا توغرا كېلىدۇ|| يۇقىرىدىكى مەلۇماتلار ھونلار دەۋرىدە ||مىلادىدىن || يىل بۇرۇنقى چاغدىن تارتىپ مىلادىنىڭ ||||| يىلىغىچە داۋام قىلغان|| جۇڭگۇ ۋە يۇنان يازغۇچىلىرىنىڭ بەرگەن مەلۇماتى||

تۈرك خانلىقى دەۋرىدە ||مىلادىنىڭ ||||| يىلىدىن ||||| يىلىغىچە|| شەرقتىن غەربكە بارىدىغان خەلقئارا سودا يول توغرىسىدا جۇڭگونىڭ ||سۈي سۇلالىسى يىلنامىسى ||پېچۈي ھەققىدە قىسسە|| دىمۇ مەلۇمات بېرىلگەن|| شۇ يىلنامىغا كۆرە دۇنيانىڭ شەرقىدىن غەربكە بارىدىغان يول ئۈچ ئارماقتىن ئىبارەت|| بۇ ھەقتە يىلنامىدا مۇنداق مەلۇمات بېرىلگەن ||

سۈي سۇلالىسى ||مىلادىنىڭ ||||| يىلىدىن ||||| يىلىغىچە ھۆكۈم سۈرگەن|| نىڭ پادىشاھى يائۇدېنىڭ ۋاقتىدا ||مىلادىنىڭ ||||| يىلىدىن ||||| يىلىغىچە|| غەربىي رايوندىكى دۆلەتلەرنىڭ سودا ئەلچىلىرىنىڭ كۆپچىلىكى ھازىرقى كەنسۇدىكى چاڭئېيغا كېلىپ جۇڭگۇ بىلەن سودا ئىشلىرىنى يۈرگۈزگەن|| مانا شۇ مۆھىم ئەھۋالنى ھېسابقا ئالغان يائۇدى پىچۈي ئاتلىق كىشىنى جۇڭگۇ تەرەپتىكى سودا ئىشلىرىغا مەسئۇل قىلىپ تەيىن قىلغان|| پىچۈي جاڭئېيغا كەلگەن چەت ئەل سودىگەرلىرى بىلەن بولىدىغان مۇئامىلىدىن پايدىلىنىپ غەربىي رېبوندىكى ||تارىمىقىدىن ئالغاندا ئوتتۇرا ئاسىيانى كەڭ مەنىدىن ئالغاندا شەرقىي تۈركىستاندىن تارتىپ ياۋروپاغىچە بولغان جايلارنى ئۆز ئىچىگە ئالىدۇ ||دۆلەتلەردە ياشايدىغان خەلقلەرنىڭ ئۆرپ ||ئادەتلىرى ئۇلارنىڭ دۆلىتىدىكى يوللار تاغلار دەريالار خەتەرلىك ئۆتكەللەر ||يول ئۆتكەللىرى|| توغرىسىدا مەمۇمات توپلىغان|| پىچۈي توپلىغان ماتېرىياللىرىغا ئاساسلىنىپ ||غەربىي رايوندىكى دۆلەتلەرنىڭ خەرىتىسى|| ناملىق ئۈچ جىلىدلىق ئەسەر يازغان|| مانا شۇ ئەسەردە مۇنداق دىيىلگەن ||داشاتادىن غەربكە قاراپ مېڭىپ كاسپى دېڭىزىنىڭ بويىغا كىرىشىدە ئۈچ يول بار||||| بۇ يوللارنىڭ بىرى شامالى يول دەپ ئاتىلىدۇ|| بۇ يول قۇمۇل بارىكۆل ئۇرالار ||ئۇيغۇرلار كۆزدە تۇتۇلىدۇ|| ئا|| ياشايدىغان جايلار ||قۇمۇلنىڭ غەربىدىن تارتىپ ئېلى ۋادىسىغىچە بولغان جايلار كۆزدە تۇتۇلىدۇ || ئا|| ئارقىلىق تۈرك خانلىقىنىڭ ئوردىسىغا ||غەربىي تۈرك خانلىقىنىڭ تالاس دەرياسى بويىدىكى ئوردىسى كۆزدە تۇتۇلىدۇ|| ئا|| ئېلىپ بارىدۇ|| ئۇنىڭدىن كېيىن غەربكە قاراپ ماڭغاندا چۇ دەرياسىدىن ئۆتۈپ شەرقىي روما ئېمپىرىيىسىگە كاسپى دېڭىزىنىڭ بويىغا بارىدۇ|| يوللارنىڭ يەنە بىرى ئوتتۇرا يول دەپ ئاتىلىدۇ|| بۇ يول || تۇرپان قاراشەھەر كۇچار قەشقەر ئارقىلىق ئۆتىدۇ|| قەشقەردىن چىقىپ غەربكە قاراپ ماڭغاندا پامىر تاغلىرىدىن ئېشىپ پەرغانە تاشكەنت سەمەرقەنت كىيېود بۇخارا مەرۋىدىن ئۆتۈپ ئىران ئارقىلىق كاسپى دېڭىزىنىڭ بويىغا بارىدۇ|| يوللارنىڭ يەنە بىرى جەنۇبىي يول دەپ ئاتىلىدۇ|| بۇ يول پىچان خوتەن قاغالىق تاشقورغاندىن ئۆتۈپ پامىر تاغلىرىدىن ئېشىپ ۋاخان ||ئافغانىستان|| توخارىستان ||ئافغانىستان|| ئىپتىلىت ||ھازىرقى پاكىستان شىمالى ھىندىستان|| بامىيان ||ئافغانىستان|| كىيود ||سەمەرقەنتنىڭ غەربىي شىمالىدا|| ئارقىلىق شىمالىي ھىندىستانغا ئېلىپ بارىدۇ|| بۇ يەردىن غەربكە قاراپ يۈرگەندە كاسپى دېڭىزىنىڭ بويىغا بارغىلى بولىدۇ|| بۇ ئۈچ يول بويىدىكى دۆلەتلەرنىڭ ھەربىرىنىڭ ئۆزلىرى ماڭىدىغان يوللىرى بولۇپ شىمالدىن جەنۇبقا قاتنايدۇ||||| قۇمۇل تۇرپان پىچان غەربىي رايونغا بارىدىغان يوللارنىڭ دەرۋازىسى بولۇپ داشاتا بولسا ناھايىتى مۆھىم ئۆتكەل||| پىچۈي تەسۋىرلىگەن يوللار تۈرك خانلىقى دەۋرىدىكى ||||| قەشقەر سودا يوللىرى بولۇپ بۇ يوللار غەربدە شەرقىي روما ئېمپىرىيىسىنىڭ پايتەختى كونىستانتىخپول ||ھازىرقى ئىستانبۇل|| دىن تارتىپ شەرقتە كورىيىگىچە ||ھازىرقى چاۋشيەنگىچە|| بارىدىغان يول ئىدى|| پىچۈينىڭ ||غەربىي رېبوندا يېڭى دۆلەتلەرنىڭ خەرىتىسى|| ناملىق ئەسىرىدە خاتىرىلەنگەن شىمالىي ئوتتۇرا جەنۇبىي يول دەپ ئاتالغان ئۈچ يولنىڭ ئاساسى لېتىيىسى ۋە تۈگۈنلىرى بولغان رايونلار ||كاسپى دېڭىزىنىڭ شەرقىي ۋە شىمالىي قىرغاقلىرىدىكى جايلار ئوتتۇرا ئاسىيا ئافغانىستان تارىم ئويمانلىقى جۇڭغار ئويمانلىقى|| تۈرك خاقانلىقىنىڭ تېرىتورىيىسى ئىچىدە بولۇپ شۇ چاغدىلا تۈركلەر خەلقئارا سودا يولىنىڭ خوجايىنى ئىدى||

|| شەرق مەلىكىسى توغرىسىدا||تەھرىر||

يېقىنقى يىللاردىن بېرى بەزى ئالىملار ||چەت ئەل ئالىملىرىمۇ بۇنىڭ ئىچىدە|| قەدىمكى خوتەننىڭ يىپەك توقۇمىچىلىقى ھەققىدە مۇلاھىزە يۈرگۈزگەندە تارىخى ئەمەلىيەتكە زادى ئۇيغۇن كەلمەيدىغان ئاتالمىش ||شەرق مەلىكىسى|| دەيدىغان رىۋايەتنى

يۇقىرىدا ئېيتىلغاندەك ھەر يىلى روما بۇلىدىنى بۇز مىليون سىياسىيلىرى كېيىن (زىم ئىلاسى) راناق سۆڭەكلىرىنىڭ ئېتىپىچىسى ئۈچۈن سىياسىيلىقلار دىن سېتىپ ئالدىغان يىپەك ماللار ھىندىستاندىن ۋە ئەرەبىستاندىن ئالدىغانغا دورا ۋە رەمەك ئۈنچە بايۇت مەزۇنلار ئۈچۈن دەپ بولغان. يولان ئالماي كېلىۋېتىۋېلىنىشى ۋە جۇغراپىيەدە ئامىلىق ئىسىرىدە سىرىسلار دۆلىتى يىپەك دۆلىتىنىڭ تەبىئىي شارائىتى قانداق خەلقلەر باشايدىغانلىقى توغرىسىدا مۇنداق دەپ يازىدۇ: «سىرىسلار دۆلىتىنىڭ غەربىي چېگرىسى سىسىيە بولۇپ ئۇ ئىمماۋىس ئىپتىتىنىڭ سىرىدا شىمال چېگرىسى نامسىز يەر» شەرقى چېگرىسى نامسىز يەر» ۋە جەنۇبى بولسا ھىندىستاندىكى گانگى دەرياسىنىڭ شەرقىي قىرغىقى بىلەن چېگرا ئىسىدۇر. سىرىسلار دۆلىتىنىڭ تەبىئىي ئوراپ ئۇزىدىغان تاغلار توغرىسىدا مۇنداق دەپ يازىدۇ: «سىرىسلار دۆلىتىنىڭ تۆت تەرىپى» تاغلار ئوراپ تۇرىدۇ. ئۇنىڭ تېرى-تۈرىسى ئىچىدە ئىككى چوڭ دەريا ئاقىدۇ. ۋە دەريالارنىڭ بىرى ئىچىسى ئۇيغۇرداس ۋە دەرياسى بولۇپ ئۇ ئاۋاشىستان ۋە ئامىران» ئىچىدىن ئىبارەت ئىككى مەنبەدىن باشلىنىدۇ. دەريالارنىڭ ئىككىنچىسى دىۋىس دەرياسى بولۇپ ئۇگاسىيا ۋە ئوتتۇر كوخۇس» ئىچىدىن ئىبارەت ئىككى مەنبەدىن باشلىنىدۇ. يۇقىرىدا ئېيتىلغان ئىككى دەريانىڭ ئالدىنقىسى ئاقسۇ ياكى خەشقەر دەرياسى كېيىنكىسى يازگەت دەرياسى» ياكى قارىقاش دەرياسىدىن باشقا ۋە ئىمەس

مىلادىدىن ئېلىپ بېرىشقا باشلىغان ۋە يىل بۇرۇنقى ۋاقىتىدىن تارتىپ ياۋرۇپالىقلار «يۇنان ۋە رىم» تارىم ۋادىسىدىكى ئۇيغۇرلار شېلىنى يىپەك ئېلى سىرىلىرىدە تونىغان.

[illegible]

شۇنىمۇ نېپىس كېرەككى قەدىمكى چاغلاردا جۇڭگودىن باشقا دۆلەتلەرنىڭ ھۆكۈمرانلىرىغا ياتلىق بولغان مەلىكىلەرنىڭ ئىسمىلىرى جۇڭگونىڭ تارىخى بىلىنمىلىرىغا نۇسۇن خاتلىرىغا ياتلىق بولغان جۇڭگو مەلىكىلىرىنىڭ ئىسمىلىرى جۇڭگو تارىخى بىلىنمىلىرىغا يېزىلغان ۋە نېسۇسكى مىلادىنىڭ ۱۱ ئەسىرىدە خۇەن خاتىغا ياتلىق بولغان مەلىكىنىڭ ئىسمى جۇڭگونى تارىخى بىلىنمىلىرىدا ئۆچرەنمەيدۇ ۋە

[illegible]

قەدىمكى رىم ئېمپىرىيىسى دەۋرىدە مىلادىدىن بۇرۇن ۋە كېيىن يىپەكتىن ئۆتۈلگەن مىخاپ شايبى تاۋار دۇرۇنلارنىڭ ياۋرۇپاغا ئاساسەن رومغا تارىم ئويماقلىقىدىكى يىپەك ئېلى سىرىسلەر ئىلىدىن بارغانلىقىنى ئاتالمىش يىپەك مەلىكىسى رىۋايىتىنىڭ باغلىنىشى توغرىسىدا سۆزلەپ ئۆتتۇم. تۈرك خاقانلىقى دەۋرىدە ئىچكى ۋە تاشقى خەلقئارا سودا ئىشلىرى نەھۋىلىنىڭ ئاساسى مەشھۇلاتلىرىدىن بىرى ئىدى. بولۇپمۇ بۇ دەۋردە خەلقئارا سودا ناھايىتى كەڭ مەنپەئەتلىك قانات يايدىغان ئىدى. مىلادىنىڭ ۱۰۰ يىلى تۇرپان خانلىقى مىلادىنىڭ ۱۰۰ يىلغىدىن ۱۰۰ يىلغىچە جۈڭمۇ سۈڭۈڭ خەلق ئويىنى غەربىي تۈرك خانلىقىنىڭ خاقانى تۇن ياغۇ خاقاننىڭ رۇقسىتى بىلەن يىپەك جۇڭگودىن ئاڭ سۇلالىسىنىڭ پادىشاھى لى يەن مىلادىنىڭ ۱۰۰ يىلغىدىن ۱۰۰ يىلغىچە پادىشاھ بولغان. گەنەۋەتەن سۇۋغا سالاھىلىرى ئىچىدە شەرقىي رومادىن كەلتۈرۈلگەن كۆچۈكلەر قارا تۈكە موبىيىسى قاتارلىق نەرسىلەر بار ئىدى. شۇنىڭغا قارىغاندا تۈركلەر روم يەنە قىلغان سودىلىرىدا رومانىڭ نەسىلىكى ئىتلىرىنىمۇ ئېلىپ كەلگەن. تۈرك خاقانلىرى دەۋرىدىمۇ بۇرۇنقى چاغلارغا ئوخشاشلا ئاسىيادىن ياۋرۇپاغا ئېلىپ بېرىلىدىغان سودا ماللىرىدىن يىپەك رەختلەر دورا دەرەمكلەر زىمۇ زىننەت بۇيۇملىرى ئېردىن ئىشلەنگەن ماللار ئاساسى سالاھىتى ئىگىدەتتى.

يۇقىرىدا ئېيتىپ ئۆتكىنىمىزدەك تۈركلەر بىلەن ئىران ساسانىلار سۇلالىسى ئارىسىدا بىرنەچچە قېتىم ئۇرۇشنىڭ بوز بېرىشى خەلقئارا سودا يولىغا بولغان ھۆكۈمرانلىقنى تالىشىش ۋە خەلقئارا يىپەك سودىسىدىن كېلىدىغان پايدىنى قولغا كەلتۈرۈش ئۈچۈن بولغان بۇ كۆرەشتە شەرقىي روما بىلەن ئىتتىپاقداشلىق مۇناسىۋىتىنى ئورناتقان تۈركلەر ئۈستۈن چىققان

ھەر يىلى دېگۈدەك نەچچە ئون مىليونلىغان رىم ئىلاسىغا سىرىسلەر ئېلىدىن يىپەك ماللارنى سېتىپ ئېلىشقا خېلىدىن بېرى چىدىمىغان رىم ھۆكۈمرانلىرى ئېمپىراتۇرلىرى بىلىدىن يىپەك چىقىرىپ ئۆزلىرىنىڭ ئېھتىياجىغا لازىم بولىدىغان كىمخاپ شايى تاۋار دوردۇن قاتارلىق يىپەك ماللارنى ئۆزلىرى ئىشلەپچىقىرىش ئۈچۈن باش قاتۇرۇشقان ئىدى

ئۇلارنىڭ بۇ ئارزۇ ئۈمىدلىرى تۈرك خانلىقى دەۋرىدە ئەمەلگە ئاشتى بۇ توغرىدا يۇنان ئالىملىرى مۇنداق مەلۇمات بېرىدۇ
تەسىرنىڭ ئاخىرىدا ياشىغان يۇنان ئالىمى زوناراس
تارىخنامە ناملىق ئەسىرىدە مۇنداق دەپ يازغان ئىدى
بۇرۇن رومانلىقلار يىپەك ئىشلەپچىقىرىش ئۇسۇلىنى بىلمەيتتى يىپەكنى پىلە قۇرۇتنىڭ قۇسىدىغانلىقىنى بىلمەيتتى

تەسىرنىڭ ئاخىرىدا ياشىغان يۇنان ئالىمى ئىخسانۇس ئىسمى نامەلۇم بىر ئىرانلىقنىڭ پىلە قۇرۇتى ئۇرۇقىنى قاچان ەدىن قانداق ھىلە بىلەن ئوغۇرلۇقچە شەرقىي روما ئېمپىرىيىسىنىڭ مىلادىنىڭ يىلىدىن مىلادىنىڭ يىلىغىچە ھۆكۈم سۈرگەن ئېمپىراتۇرى ئۇلۇغ پوستىئاننىڭ ۋاقتىدا مىلادىنىڭ يىلىدىن يىلىغىچە ئېمپىراتۇر بولغان شەرقىي رومانغا ئېلىپ بارغانلىقى ۋە شۇنىڭدىن كېيىن شەرقىي رومانلىقلار پىلە قۇرۇتىنى بېقىپ يىپەك ماللارنى ئىشلەپچىقىرىشنى يولغا قويغانلىقى توغرىسىدا مەلۇمات بېرىدۇ
ئىخسانۇس مۇنداق دەپ يازىدۇ
ئېمپىراتۇر پوستىئاننىڭ ۋاقتىدا ئىرانلىق مەلۇم بىر ئادەم شەرقىي رومانغا پىلە بېقىپ يىپەك ئىشلەپچىقىرىش ئۇسۇلىنى ئۆگەتكەن
ئۇنىڭدىن بۇرۇن شەرقىي رومانلىقلار پىلە بېقىشنى بىلمەيتتى
ھىلىقى ئىسمى نامەلۇم ئىرانلىق سىرىسلەر ئېلىدە يىپەك ئېلىدە ئۇزۇن تۇرغان ئۇ سىرىسلەر ئېلىدىن قايتىپ كېتىدىغان چاغدا پىلە قۇرۇتىنىڭ ئۇرۇقىنى يول ماڭغاندا ئىچى كاۋاك ھاسىسىنىڭ ئىچىگە يوشۇرۇن جايلاشتۇرغان ئاندىن كېيىن پىلە قۇرۇتىنىڭ ئۇرۇقىنى تاشۇنداق ئۈستىلىق بىلەن شەرقىي رومانغا ئېلىپ كەلگەن
بۇ ئىرانلىق باھار كېلىش بىلەنلا پىلە قۇرۇتىنىڭ ئۇرۇقىنى ئۈزمە يوپۇرمىغىنىڭ ئۈستىگە قويغان بىرنەچچە كۈندىن كېيىن پىلە قۇرۇتى يوپۇرماقنى يەپ چوڭ بولۇپ بىر جۈپ قانات چىقارغان ئۇچىدىغان بولغان رومانلىقلار پىلە بېقىپ يىپەك چىقىرىشنى ئۆگەنگەندىن كېيىن پوستىئان تۈركلەرگە كۈنىستاننى بۆلگەن ئىستانبۇلغا كەلگەن تۈرك ئىلچىلىرىگە ئاپتور رومانلىقلارنىڭ پىلە بېقىپ يىپەك چىقىرىش ئۇسۇلىنى كۆرسەتكەندە تۈركلەر ھاڭ تاڭ قېلىپ چۇچۇپ كەتكەن

تۈركلەر بىلەن شەرقىي روما ئارىسىدىن سودىدا تۈركلەر ئارقىلىق شەرقىي رومانغا ئېلىپ بېرىلىدىغان ماللارنىڭ ئىچىدە ئاساسى سالماقنى يىپەك توقۇلمىلىرى ئىگەللەيدىغانلىقى خوتەننى ئاساس قىلغان ئۇيغۇر يىپەكچىلىكىنىڭ ئەڭ قەدىمكى چاغلاردىن تارتىپ دۇنياغا مەشھۇرلىقى پىلە قۇرۇتى ئۇرۇقىنىڭ يىپەك مەلىكىسى توغرىسىدىكى رىۋايەت بويىچە مىلادىنىڭ تەبىئى جۇڭگودىن خوتەنگە كەلتۈرۈلگەنلىكىنىڭ باغلىلىقى پىلە قۇرۇتى ئۇرۇقىنىڭ سىرىسلەر ئېلى ئاساسەن خوتەندىن شەرقىي رومانغا ئىسمى نامەلۇم بىر ئىرانلىق راھىپ تەرىپىدىن مىلادىنىڭ يىلىلىرى ئوغۇرلۇقچە ئېلىپ بېرىلغانلىقى توغرىسىدىكى باقىتلارنى يۇقىرىدا بىر بىرلەپ سۆزلەپ ئۆتۈم مېنىڭچە شۇ باقىتلار يەتەرلىك بولسا كېرەك

ئاخىرقى سۆز قەدىمكى چاغدىكى ئاسىيادىن باۋرۇپاغا بارىدىغان خەلقئارا سودا يولى يالغۇزلا ئاسىيادىكى خەلقلەر بىلەن باۋرۇپادىكى خەلقلەر ئارىسىدا ئىقتىسادى جەھەتتە قىممەتلىك تاۋارلارنى ئۆزئارا ئالماشتۇرۇش رولىنى ئويناپلا قالماستىن بەلكى مەدەنىيەت جەھەتتە ئاسىيادىكى خەلقلەر بىلەن باۋرۇپادىكى خەلقلەرنىڭ ئۆزئارا بىر بىرىنىڭ ئارتۇقچىلىقىنى ئۆگىنىپ شائىلىق مەدەنىيەت يارىتىشىمۇ ناھايىتى كۈچلۈك تۈرتكىلىك روللارنى ئوينىغان
خەلقئارا سودا يولىدا سودا كارۋانلىرى ئەلچىلەر سەياھلار غەربتىن شەرققە شەرقىن غەربكە موكىدەك ئۆتۈشۈپ تۇراتتى بەزىدە بولسا تاجاۋۇزچىلىق مەقسىتى بىلەن سەپەرۋەر قىلىنغان تۆمەنلىگەن قوشۇنلارمۇ سودا ئەلچىسى ياكى ئاددى سودىگەر قىياپىتىگە كىرىۋالغان جاسۇسلارمۇ قاتناپ تۇراتتى
غەرب بىلەن شەرق ئوتتۇرا ئاسىيا ئارقىلىق ئۆزار ئالماشتۇرۇش ئىشلىرىنى يۈرگۈزگەندىن تاشقىرى مەخپىي ئاخبارات يىغىش ئىشلىرىنى قىلاتتى
باشتا ئېيتىپ ئۆتكۈنىمىزدەك مىلادىنىڭ يىلىلىرى ئىسمى نامەلۇم بىر ئىرانلىقنىڭ ئۇيغۇرلار يۇرتىدىن پىلە قۇرۇتىنىڭ ئۇرۇقىنى ئوغرىلاپ مەخپىي ھالدا شەرقىي رومانغا يەتكۈزۈپ بېرىپ يىپەك ئىشلەپچىقىرىشىدا ھۆكۈم سۈرگەن نەچچە مىڭ يىللىق سىرنىڭ ئىشكىنى ئېچىپ تاشلىغان شۇ ئىرانلىق پىلە قۇرۇتىنىڭ ئۇرۇقىنى شەرقىي رومانغا يەتكۈزۈپ بېرىشتىن بۇرۇن شەرقىي روما ئېمپىراتورى ئۇلۇغ پوستىئان مىلادىنىڭ يىلىدىن يىلىغىچە ئېمپىراتۇر بولغان بىلەن شۇ مەسىلە توغرىسىدا سۆزلەشكەن پوستىئان ئەگەر ئىرانلىق راھىپ پىلە قۇرۇتىنىڭ ئۇرۇقىنى سىرىسلەر ئېلىدىن ئوغرىلاپ ئېلىپ كېلىدىغان بولسا ئۇنىڭغا ناھايىتى قىممەت باھالىق ئىنتام مۇكاپات بېرىدىغان بولغان

ئېھتىمال ئىرانلىق راھىپ خىرىستىئان مۇرىدى بولغانلىقى پوستىئاندىن ئالىدىغان قىممەت باھالىق ئىنتامغا قىزىققانلىقى ئۈچۈن سىرىسلەر ئېلىدىن پىلە قۇرۇتىنىڭ ئۇرۇقىنى ئوغرىلاپ شەرقىي رومانغا يەتكۈزۈپ بەرگەن مانا مۇشۇ ۋەقەدىن تەخمىنەن مىڭ يىل بۇرۇن مىلادىنىڭ غەربىنىڭ سۈزۈك رەڭلىك شىشە ياساشىكى مەخپىي سىرىنى ئاق ھون سودىگەرلىرى ئۇلۇغ ياۋچىلار جۇڭگوغا بىلدۈرۈپ قويغان ئۇنىڭدىن بۇرۇن خەنزۇلار رەڭلىك شىشە ياساشنى بىلمەيتتى ئۇلار رەڭلىك شىشەنى ناھايىتى يۇقىرى باھادا غەربتىن سۈرىيىدىن سېتىپ ئېلىشقا مەجبۇر ئىدى شۇنىڭ ئۈچۈن خەنزۇلار ئۇزۇندىن بېرى رەڭلىك شىشە ياساشنىڭ سىرىنى غەربتىن بىلىپ ئېلىشقا ئۇرۇنۇپ كەلگەنىدى بۇنداق ئۇرۇش مىلادىنىڭ يىلى ياۋچىلارنىڭ ياردىمى بىلەن ئەمەلگە ئاشتى

بۇ ئىشقا مۇناسىۋەتلىك تارىخى پاكىتلار مۇنداق
شىمال سۇلالىلەر تارىخىدىكى خاتىرىگە ئاساسلانغاندا شىمال ۋېي خانلىقى مىلادىنىڭ يىلىدىن يىلىغىچە ھۆكۈم سۈرگەننىڭ خانى تۇباناۋىنىڭ ۋاقتىدا مىلادىنىڭ يىلىدىن يىلىغىچە خان بولغان مىلادىنىڭ يىلى ئۇنىڭ پايتەختىگە كەلگەن ئاق ھون سودىگەرلىرى ئۇلۇغ ياۋچىلار تاغدىن دورا ئېلىپ كېلىپ ئۇنى ئېرىتىپ رەڭلىك شىشە ياسىغان بۇ كىشىلەر غەربنىڭ رەڭلىك شىشەلىرىدىنمۇ پاقىراق چىققان بۇنداق رەڭلىك شىشەنى كۆرگەنلەر ھەيران قېلىشىپ ئىلاھى شىشەلەر دىيىشكەن ئاق ھون سودىگەرلىرى رەڭلىك شىشە ياساشنى خەنزۇلارغا ئۆگەتكەن شۇنىڭدىن باشلاپ سۈرىيە يۇنانلىقلارنىڭ رەڭلىك شىشەنى سۈتۈپولاييە قىلىۋېلىش ھوقۇقى پاچاقلىتىپ كەتكەن قەدىمكى تارىخىي پاكىتلار بويىچە ھۆكۈم قىلغاندا بىرەر مىللەت ياكى خەلقنىڭ ئىجاد قىلغان بىر خىل تېخنىكىسى غەرب ئەللىرىدە پۈتۈنلەي قەتئى مەخپىي ئىدى شۇنىڭغا قارىغاندا تۇباناۋ شىمال ۋېي خاندانلىقىنىڭ پايتەختى داتۇڭغا كەلگەن سودىگەرلەرنىڭ رەڭلىك شىشە ياساش تېخنىكىسىنى بىلىدىغانلىقىنى بىلىپ قالغان بولسا كېرەك ئەگەر ئەھۋال بىزنىڭ قىياسىمىزدىكىدەك بولىدىغان بولسا ئۇ چاغدا تۇباناۋ ئاق ھون سودىگەرلىرىگە ئىسبەتەن بېسىم كۈچ ئىشلىتىپ ئۇلارنى رەڭلىك

رەھسەمچىلىقتا|| تەڭدىشى يوق رەھسەم ئىدى|| جۇڭگونىڭ قەدىمكى چاغدىكى مەنىۋى مەدەنىيەتنىڭ ||پەلسەپە بىلەن ئەدەبىياتنىڭ|| بېيىشى ۋە يۈكسۈلۈشىنى ئۇيغۇرلارنىڭ قوشقان ئۈچمەس تۆھپىسىدىن ئاجرىتىپ قاراش تولىمۇ بىمەنىلىك بولىدۇ|| بۇددا دىنى ئەڭ دەسلەپ جۇڭگوغا تارقىلىشتىن بۇرۇن ئۇيغۇرلار ئارىسىدا بىلىنىز تارتقان ئىدى|| ئۇيغۇلار ئىچىدىن چىققان مەشھۇر بۇددىست راھىبلار || ئەسىردىن باشلاپ بۇددا دىنىنى جۇڭگوغا تونۇشتۇرۇشقا كىرىشكەن|| بۇنىڭغا كۇچارلىق ئۇلۇغ بۇددىست پەيلاسۇپ ۋە مەشھۇر تەرجىمان شائىر كوماراجىۋانى مىسال كەلتۈرۈش يېتەرلىك|| كوماراجىۋا ||مىلادىنىڭ |||| بىلى تۇغۇلۇپ |||| بىلى ئالەمدىن ئۆتكەن|| كىچىك ۋاقتىدا دادىسىغا نەگىشىپ ھىندىستانغا بارغان|| ئۇ ھىندىستاندا كۆپ يىللار تۇرۇپ بۇددىزىم نەقىدىلىرىنى تىرىشىپ ئۆگەنگەن|| شۇ چاغلاردا بۇددىزىم تەلىماتىدا ماخىيانا ۋە خىنپايانا دەپ ئاتىلىدىغان چوڭ ئىككى مەزھەپ ئىككى ئېقىم بار ئىدى|| كوماراجىۋا بۇ ئىككى چوڭ مەزھەپ ئىچىدىن خىنپايانا مەزھىپىنى قوبۇل قىلغان|| ئۇ ھىندىستاندىن قايتىپ كېلىۋاتقان چاغدا قەشقەردە شورى ئاساما ئاتلىق بۇددا راھىپىغا يولۇققان ۋە ئۇنىڭدىن ماخىيانا مەزھىپىنى ئۆگىنىپ بۇرۇن قوبۇل قىلغان خىنپانا مەزھىپىدىن ۋاز كەچكەن|| كوماراجىۋا قەشقەردىن ئۆتۈپ ئاقسۇغا كەلگەندە ئاجايىپ بىر راھىپقا يولۇققان || ئۇ راھىپ ئۆزىنى دۇنيادا تەڭداشسىز راھىپ ھېسابلاپ ھەمىشە ماخىتىپ || ئەگەر بۇددا نەقىدىلىرى بويىچە بىرەر كىشى مەن بىلەن مۇنازىرىلىشىپ مېنى يېڭىدىغان بولسا ئۇنداق كىشىگە بېشىمنى كېسىپ بېرىمەن|| دەيدىكەن|| كوماراجىۋا شۇ راھىپ بىلەن مۇنازىرىلىشىپ ئۇنى يېڭىپ قويىدۇ|| بۇ ۋەقە غەربتىكى بۇددا دۇنياسىنى زىللىرىلىگە كەلتۈرىدۇ|| كوماراجىۋانىڭ داڭقى غەرب ئەللىرىگە تارقىلىدۇ|| بۇ ۋەقەدىن كۇچار خانى ناھايىتى چوڭ پەخىرلىشىش ھېس قىلىپ كوماراجىۋانىڭ ئالدىغا || ئاقسۇغا كېلىپ ئۇنى ئىززەت || ھۆرمەت بىلەن كۇچارغا ئېلىپ كېتىدۇ|| كوماراجىۋانى كۇچار دۆلىتىنىڭ پىرى ئۇستازى دەپ جاكاالايدۇ|| تارىختىن خەۋرى بار كىشىلەرگە مەلۇم بولغاندەك كوماراجىۋا مەلۇم سەۋەبلەر بىلەن مىلادىنىڭ |||| بىلى ھازىرقى گەنسۇنىڭ ئۇۋىيغا كەلگەن|| ئۇ شۇ جايدا |||| يىل ئۇرغان|| كوماراجىۋا شۇ مەزگىلدە خەنزۇ يېزىقىنى ||تىلىنى|| پۇختا ||مۇكەممەل چوڭقۇر ئۆگەنگەن|| شۇ چاغدىكى جۇڭگو تارىخىدا ||ئىككى چىن سۇلالىسى|| بىلەن ||شىمالى ۋە جەنۇبى سۇلالىلەر دەۋرى|| دەپ ئاتالغان ناھايىتى قالايمىقان ||ئاساسەن ئۇرۇش قالايمىقانچىلىقى|| بىر دەۋر ئىدى|| جۇڭگودىكى بەزى خانلىقلارنىڭ ئالىي ھۆكۈمرانلىرى بۇددا دىنىنىڭ نادان ساددا خەلقلەرنى ئاسانلا ئالداپ كېتەلەيدىغان پائىسىپ ئىدىيىسىدىن پايدىلىنىپ خەلقنى بىخۇتلاشتۇرۇپ ئۆزلىرىگە قارشى چىقمايدىغان يۇۋاش پۇقرالارغا ئايلاندۇرۇش ئۈچۈن ھىچنەرسىگە قارىماي بارلىق تىرىشچانلىقلارنى كۆرسىتىپ بۇددا دىنىنى تەشەببۇس قىلىۋاتقان ئىدى|| بۇددا دىنىغا كۈچلۈك تەپدار بولغان كېيىنكى چىن خانلىقى ||||| نىڭ خانى ياۋشىيىن ||مىلادىنىڭ |||| بىلىدىن |||| بىلىغىچە خان بولغان|| مىلادىنىڭ |||| بىلى كوماراجىۋانى تەكلىپ قىلىپ شىئەنگە ئېلىپ كەلگەن ۋە ئۇنى دۆلەتنىڭ پىرى ئۇستازى دەپ جاگالىغان|| ياۋشىيىننىڭ بارىتىپ بەرگەن كەڭ ئىمكانىيىتىدىن پايدىلانغان كوماراجىۋا شىئەندىكى مەشھۇر بۇددا ئىبادەتخانىلىرىنىڭ بىرىدە ||||| شاگىرتقا بۇددا نەقىدىلىرىدىن دەرس بەرگەن|| ياۋشىيىن دائىم ئىبادەتخانىغا بېرىپ ئۇنىڭ دەرسىنى ئاڭلىغان|| كېيىنكى چاغلاردا ئۇنىڭ شاگىرتلىرىدىن بىرقانچىسى ||دائىشمەن|| نەۋلىيا|| دېگەن نامغا ئىگە بولغان|| كوماراجىۋا شىئەندە بۇددا نەقىدىلىرىدىن دەرس ئۆتكەندىن تاشقىرى بۇددا نامىلاردىن |||| جىلىدلىق ||| پارچە كىتابنى قەدىمكى ھىندى ئىلىدىن خەنزۇچىغا تەرجىمە قىلغان|| بۇنىڭدىن باشقا بەدىئىلىكى ناھايىتى كۈچلۈك بولغان بۇددا رىۋايەتلىرىدىن ناھايىتى نۇرغۇن نەسەرلەرنى قەدىمكى ھىندى ئىلىدىن خەنزۇچىغا تەرجىمە قىلغان|| ئۇنىڭ قولىدىن چىققان تەرجىمە نەسەرلەرنىڭ تىلى بەكمۇ راۋان || مەزمۇنى چوڭقۇر بولسىمۇ ||چۈشىنىشلىك بولغان|| كوماراجىۋانىڭ دىن پەلسەپە ئەدەبىيات ساھەسىدىكى پائالىيىتى جۇڭگو بۇددىزىم پەلسەپىسىنىڭ ۋە ئەدەبىياتنىڭ تەرەققىياتىغا ناھايىتى كۈچلۈك تەسىر كۆرسەتكەن|| شۇنىڭ ئۈچۈن || ئۇ ئۇلۇغ بۇددىست پەيلاسۇپ داڭلىق تەرجىمان ئاتانلىق شائىر دېگەن نامغا ئىگە بولغان|| خۇلاسە قىلىپ ئېيتقاندا ||قەدىمكى چاغدىن تارتىپ |||| ئەسىرگىچە ||ئۇلۇغ ساياھەتچى ماگېلان غەرب بىلەن شەرق ۋە شەرق بىلەن غەرب ئارىسىدىكى دېڭىز || ئوكيان يولىنى ئاچقۇچى|| ئاسىيا بىلەن ياۋرۇپا ئارىسىدىكى خەلقئارا قاتناش يولى||ئاتالمىش يىپەك يولى|| يالغۇزلا غەرب بىلەن شەرق ئەللىرى ئارا سودا تارقىلىق ئىقتىساد ئالماشتۇرۇش يولى بولۇپلا قالماستىن مەدەنىيەت ئالماشتۇرۇش تارقىلىق شەرق ئەللىرى بىلەن غەرب ئەللىرىنىڭ قەدىمكى ئەنئەنىۋى مىللى مەدەنىيىتى ئاساسىدا شانلىق ||يۈكسەك مەدەنىيەت يارىتىشىدا ئالتۇن كۆۋرۈكلۈك رول ئوينىغان|| بولۇپمۇ بۇ ئۇلۇغ تارىخىي مۇجىزىدە ئوتتۇرا ئاسىيا خەلقىلىرى ئاساسى ||ئۇگىتىش ۋە تونۇشتۇرۇش جەھەتتە|| رولىنى ئوينىغان||

ئوتتۇرا ئاسىيا خەلقىلىرى ئۆز تارىخىنىڭ ئۇزاق داۋام قىلغان قەدىمكى باسقۇچلىرىدا ئىران ||ئەمەللار سۇلالىسى||مىلادىدىن |||| يىل بۇرۇنقى چاغدىن تارتىپ مىلادىدىن |||| يىل بۇرۇنقى چاغىچە ھۆكۈم سۈرگەن|| گىرىك باكتىرىيە پادىشاھلىقى ||مىلادىدىن |||| يىل بۇرۇنقى چاغدىن تارتىپ مىلادىدىن |||| يىل بۇرۇنقى چاغىچە ھۆكۈم سۈرگەن|| ياۋچىلار دۆلىتى بولغان توخارىستان ||مىلادىدىن |||| يىل بۇرۇنقى چاغدىن تارتىپ مىلادىدىن |||| يىل بۇرۇنقى چاغىچە ھۆكۈم سۈرگەن|| كوشات ئېمپىرىيىسى ||مىلادىدىن |||| يىل بۇرۇنقى چاغدىن تارتىپ مىلادىنىڭ |||| بىلىغىچە ھۆكۈم سۈرگەن|| ئاق ھون ئېمپىرىيىسى ||مىلادىنىڭ |||| بىلىدىن |||| بىلىغىچە ھۆكۈم سۈرگەن|| قاتارلىق دۆلەتلەرنىڭ قەدىمكى چاغدىكى شانلىق مەدەنىيىتىنى يارىتىشىدا قاتناشقان بولسا ||تۈرك خانلىقى دەۋرىدىكى ||||| ||||| ناھايىتى يۈكسەك مەدەنىيەتنى ياراتقۇچىلار قاتارىدىن ئۈستۈن ئورۇن ئالغان ئىدى||